

UFOLOGISK TIDSSKRIFT

**FAGTIDSSKRIFT FOR DANSK &
UDENLANDSK UFOFORSKNING**

NR. 1 - DECEMBER 1996

UDGIVES AF
SKANDINAVISK UFO INFORMATION

INDHOLDSFORTEGNELSE

Leder ...	side 4
Redaktionelt ...	side 6
Analyse af danske ifo- og uforrapportørers evne til afstandsbedømmelse ved natobservationer ...	side 7
Introduktion til et kontroversielt emne ...	side 29
Den videnskabelige forskning i ufo/bortførelsesfænomenet ...	side 31
Et studie af fantasiniveau hos 13 tilfælde af påstået bortførelse fra John Macks bog "Abduction" ...	side 48
NOVAs TV-program om bortførelser påviser tvivlsomme metoder ...	side 55
Artikler i andre tidsskrifter ...	side 59

© SUFOI, 1996

ISSN: 1396-5697

UFOLOGISK TIDSSKRIFT

Ufologisk Tidsskrift bringer artikler om såvel dansk som udenlandsk forskning af ufofænomener. Det er ønsket at formidle resultater og arbejder af en høj, videnskabelig kvalitet og skabe et forum for den danske ufodebat.

Udgiver

Skandinavisk UFO Information
Postboks 6
2820 Gentofte
Reg. nr.: 314813149

Redaktion

Toke Haunstrup (ansvh.)
Kollegiebakken 9, vær. 508
2800 Lyngby, tlf.: 45 977 144

Lars Thomas
Ægirsgade 49, 3. th.
2200 København N, tlf.: 35 83 84 81

Per Andersen
Klingseyvej 28
2720 Vanløse, tlf.: 38 71 96 64

Abonnement:

UT udkommer irregulært - der tilstræbes dog udgivelse af tre numre årligt. Der tegnes abonnement ved henvendelse til Toke Haunstrup (se adressen ovenfor). Der betales per nummer, og der vil således være vedlagt et girokort påtrykt nummerets pris. Abonnementet løber indtil det afmeldes ved henvendelse til Toke Haunstrup.

Redaktionens ansvar

Redaktionen søger, ved udvælgelsen af manuskripter, at producere et tidsskrift med artikler af et fagligt højt niveau, men påtager sig intet ansvar for de resultater, oplysninger og holdninger, som kommer til udtryk i manuskripter indsendt til redaktionen. Redaktionens holdning kommer til udtryk i lederen eller artikler signeret "redaktionen".

Copyright

Det er tilladt, i henhold til ophavsretsloven og med tydelig kildeangivelse, at bringe citater fra signerede artikler. Artikler må kun bringes i deres hele udstrækning efter skriftlig aftale med den ansvarshavende redaktør og forfatteren/forfatterne. Kopiering fra *Ufologisk Tidsskrift* er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan.

Manuskriptforslag

Redaktionen modtager meget gerne manuskripter fra tidsskriftets læsere og andre. Manuskripterne skal dog leve op til kravet om en seriøs og videnskabeligt orienteret behandling af emnet. Kontakt os først med dit forslag, inden du begynder udarbejdelsen af et manuskript. Der er udarbejdet en forfattervejledning, som kan rekvireres ved henvendelse til Toke Haunstrup.

Skandinavisk UFO Information

Formål

- 1) SUFOI er en forening, der har til formål at bidrage til forståelsen af ufofænomenerne ved indsamling og bearbejdning af kildemateriale (observationsberetninger, forsøgsresultater, bøger m.m.), samt at udbrede kendskabet til emnet ved publikationer, foredrag og anden udadvendt virksomhed.
- 2) Det er SUFOIs opfattelse, at kildematerialet udgør et vigtigt grundlag for undersøgelser og oplysningsarbejde ud fra en seriøs og kritisk synsvinkel.
- 3) Ved ufofænomener forstår vi en beretning om et himmelfænomen, hvis væsentligste kendetegn er, at det selv efter en nøje undersøgelse foretaget af kompetente personer, ikke kan forklares som værende et kendt fænomen.
- 4) Da fænomenerne endnu er uopklarede, ønsker SUFOI ikke at fremhæve eller afvise nogen bestemt teori om deres art eller oprindelse.

SUFOIs visioner

- 1) At identificere og afmystificere alle observerede himmelfænomener.

- 2) At skabe fortrolighed med himlen, så enhver kan genkende samtlige kendte himmelfænomener.
- 3) At sikre, at alle observatører af ukendte himmelfænomener henvender sig til SUFOI.
- 4) At være foreningen man henvender sig til, for at få informationer om ufoer.

Aktiviteter

Foreningens aktiviteter strækker sig fra oplysningsvirksomhed til mere det forskningsorienterede arbejde. Eksempler på sidstnævnte er:

Rapportarbejde: Et net af omkring 20 rapportoptagere landet over foretager interview af observatører og undersøger sager. Foreningen modtager årligt 2-400 henvendelser om observationer - heraf forklares normalt hovedparten; omkring 5% af sagerne forbliver uidentificerede.

Projekt Port: Dette projekt handler teorier om ufofænomener, der tager udgangspunkt i en psykosocial og kulturel fortolkning af fænomenerne.

Projekt PADUR: Dette projekt har til formål at foretage statistiske analyser af ufofænomenerne.

VELKOMMEN!

Vi oplever i disse år en øget interesse for forskning i ufo-fænomenet blandt danske ufo-interesserede. Første halvdel af 90'erne har budt på flere interessante projekter og resultater.

I Danmark har bl.a. arbejde udført af religionshistoriker ved Københavns Universitet, Mikael Rothstein, sat gang i den ufologiske debat. En debat, som bl.a. var medvirkende årsag til at SUFOI etablerede Projekt PORT, som har til formål at undersøge de socialpsykologiske og kulturelle aspekter af ufo-fænomenet. PORT har interessante analyseprojekter i støbeskeen, og jeg tror, at vi kan forvente os vigtige og betydningsfulde resultater fra denne side.

Siden 1992 har Projekt PADUR gennemført statistiske analyser af danske rapporter med det formål at bestemme observatørers evne til at huske starttidspunktet af en observation og vurdere afstande.

På flere områder er der altså i disse år gang i den ufologiske forskning herhjemme. Dette står i skarp kontrast til situationen i sidste halvdel af 80'erne og begyndelsen af 90'erne. Denne periode bød ikke på egentlige forskningsprojekter og SUFOI oplevede samtidig en mindsket offentlig interesse for ufoemnet. Den manglende interesse gav sig bl.a. udtryk i et lavt antal henvendelser fra observatører.

Det generelle indtryk fra 90'erne er, at færre og færre blandt SUFOIs aktive er af den personlige overbevisning, at den såkaldte rumskibshypotese (tanken om besøgende fra rummet) har relevans som forklaring på hele eller blot dele af ufo-fænomenet. En ændring i holdningen, som vel allerede startede helt tilbage i slutningen af 70'erne, hvor foreningen oplevede en opprioritering af det videnskabelige koncept; målet var den gang (for flere af foreningens aktive) at vise - gennem brug af den videnskabelige arbejdsmetode - at rumskibshypotesen havde relevans. Men den kritiske og videnskabelige fremgangsmåde blotlagde snarere facetter ved ufo-fænomenet, som havde relation til psykologiske, socialpsykologiske og kulturelt betonedede fænomener. F.eks. viste et studie af observationsbeskrivelserne fra en masseobservation af et satellitstyrt i 1978, at de fleste observatører var enige om hovedtrækkene i fænomenets udseende og opførsel. Men en enkelt observatør skilte sig ud ved at beskrive et cigarformet objekt med vinduer.

Resultater som disse kan have virket som provokerende angreb mod rumskibshypotesen og været medvirkende til det holdningsskred, som brød gennem i løbet af 80'erne, hvor flere ufologer gradvist vendte sig bort fra rumskibstanken. Indtil da havde det ellers været den almindelige opfattelse blandt ufologer, at hele ufo-fænomenet eller dele heraf kunne forklares som rumskibe.

Er den øgede interesse for at forske i ufo-fænomenet - som vi oplever nu - da udtryk for, at danske ufologer har fundet et nyt ståsted og genfundet en fælles holdning til hvorledes ufoproblematikken bør gribes an? Måske. I hvert fald har diskussionen om de socialpsyko-

logiske og kulturelle aspekter af ufosagen bragt nye tanker og teorier frem - som vel at mærke har det fortrin, at de rent faktisk kan underkastes en videnskabelig analyse.

Dette vue tilbage i foreningens historie har måske illustreret, at vi netop i disse år kan være vidner til en starten af en 'epoke', hvor nye teorier kommer i centrum for et intenst studie. Måske er Rothsteins ideer og teorier blot det første skridt mod en bred vifte af mulige forklaringer?! Hvor ufologer tidligere rettede fokus mod rumskibshypotesen, har man nu opdaget en mangfoldighed af teorier, som hver især kan forklare dele af fænomenet.

Netop i perioder, hvor nye tanker, ideer og visioner tager form, er det vigtigt med et medie for en åben, men samtidig kritisk, debat. Håbet med *Ufologisk Tidsskrift* er netop, at det kan komme til at spille en central rolle som formidler af og medie for nye tanker og ideer. Et medie, hvor hensynet til en videnskabelig og kritisk behandling af emnet er i centrum. Derfor stilles der også større krav til kvaliteten af de manuskripter, som bringes i *Ufologisk Tidsskrift*.

Det er samtidig håbet, at *Ufologisk Tidsskrift* vil blive det sted, hvor ufologer kan fremlægge grundige beskrivelser af egne forskningsresultater - ligesom det også vil være glædeligt, hvis forskere fra den etablerede videnskab blander sig i debatten og bidrager med manuskripter om egen forskning.

Ufologisk Tidsskrift modtager gerne indlæg fra læserne. Såvel debatindlæg som teoretiske overvejelser og beskrivelser af egne forskningsresultater har interesse. Vi stiller selvfølgelig krav til kvaliteten - men ikke mere end hvad der kan opnås gennem et seriøst og kritisk arbejde. Dansk ufoforskning er først og fremmest amatørforskning, hvorfor også dine ideer og inputs er af største betydning! Der er udarbejdet en forfattervejledning, som kan rekvireres ved henvendelse til redaktøren.

Redaktionen håber, at læserne vil bakke op om *Ufologisk Tidsskrift* - såvel økonomisk (gennem abonnement) som ved bidrag med indlæg og manuskripter.

Ved fælles indsats kan vi forhåbentligt skabe et medie for dansk ufoforskning og ufodebat af en høj kvalitet.

Toke Haunstrup

REDAKTIONELT

I dette nummer af *Ufologisk Tidsskrift* bringes i artiklen *Analyse af danske ifo- og ufo-rapportørers evne til afstandsbedømmelse ved natobservationer* resultaterne af en analyse gennemført af *Toke Haunstrup* i forbindelse med Projekt PADUR. Analysen og resultaterne har tidligere været omtalt i populær form i *UFO-Nyt* (nr. 4/95).

Siden offentliggørelsen i *UFO-Nyt* er der kommet en del forslag til forbedringer, som har givet anledning til væsentlige ændringer.

I artiklerne *Den videnskabelige forskning i ufo/bortførelsesfænomenet*, *Et studie af fantasiniveau hos 13 tilfælde af påståede bortførelser fra John Macks bog "Abduction"* og *NOVAs TV-program om bortførelser påviser tvivlsomme metoder får tilhængere og skeptikere mulighed for at kommentere de senere års megen debat om de såkaldte ufobortførelser*. En debat, som specielt har hersket i USA. De tre forfattere er *Don C. Donderi* (som er af den overbevisning, at bortførelser reelt finder sted) og *Joe Nickell* og *C. Eugene Emery Jr.* (begge skeptikere).

Diskussionen går på, hvorvidt beskrivelserne af gentagne ufobortførelser er udtryk for reelle oplevelser eller et produkt af 'observatørernes' fantasi. *Per Andersen* giver i *Bortførelser - en introduktion til et kontroversielt emne* læserne en kort indføring til debatten.

De tre forfattere fokuserer i artiklerne bl.a. på hvilke metoder der anvendes ved interview af 'observatørerne' (herunder hypnose). Der bringes ikke egentlige observationsberetninger i artiklerne, men interesserede kan læse yderligere i bøger af forfattere som *Budd Hopkins* og *David Jacobs* (pro fysiske bortførelser) og *Phillip J. Klass* (skeptiker).

ABONNEMENT

Det er hensigten at lade *Ufologisk Tidsskrift* udkomme ca. 3 gange årligt, men da udgivelsen er irregulær, kan dette svinge.

Prisen vil, afhængigt af tidsskriftets størrelse, variere lidt fra nummer til nummer. Betaling foregår ved brug af girokortet, som vil være vedlagt hvert nummer.

Afmelding af abonnement sker ved direkte henvendelse til redaktøren.

ANALYSE AF DANSKE IFO- OG UFO-RAPPORTØRERS EVNE TIL AFSTANDSBEDØMMELSE VED NATOBSERVATIONER

Af Toke Haunstrup¹

SUMMARY

The Project to Analyse Danish UFO Reports (PADUR) has finished a statistical analysis of the evaluation of distances made by danish witness. The analyses have been carried out with the purpose to determine the witness' ability to estimate distances to objects observed at night (in darkness). PADUR has analysed the distribution of evaluation of distances in following cases: Observations of A) meteors, satellites and stars, B) lights on aeroplanes and C) UFOs. The result of these analyses shows, that it's impossible to evaluate the distance to a object observed at night. The analyzes also shows a signifikant difference in the distribution of evaluations of IFOs (case A and B) and UFOs (case C); observers of UFOs estimates a smaller distance compared with observers of IFOs. Three different hypothesis to explain this have been advanced and is discussed.

INDLEDNING

Projekt til Analyse af Danske UFO Rapporter (PADUR) er et projekt etableret af forfatteren, som har til formål at foretage statistiske analyser af det danske rapportmateriale (såvel ifo- som ufoobservationer). Hidtil har der i forbindelse med projektet været gennemført en analyse af danske rapportørers evne til at tidsfæste en begivenheds begyndelse.

I denne artikel beskrives resultaterne af den seneste PADUR-undersøgelse. Udgangspunktet for undersøgelsen var et ønske om at vurdere, med hvilken usikkerhed observatører vurderer et fænomens dimensioner (højde, længde og dybde). Da vurderingen af størrelse - som det senere vil blive beskrevet - er afhængig af afstandsbedømmelsen, valgte forfatteren at gennemføre en analyse af danske rapportørers evne til at vurdere afstand.

Analyserne blev gennemført med følgende formål:

- * at klarlægge danske rapportørers evne til at vurdere afstande ved natobservationer.
- * at sammenligne rapportørers afstandsvurdering ved natobservationer af ifo- hhv. ufofænomener. Målet er at klarlægge forskelle og/eller lighedspunkter.

Projektets statistiske analyser behandler udelukkende danske natobservationer. Dette har årsag i, at langt den overvejende del af henvendelserne til SUFOI vedrører observationer foretaget om natten. Derfor er det vanskeligt overhovedet at skaffe et tilstrækkeligt omfattende rapportmateriale for en egentlig statistisk analyse af dagslysobservationer.

Perceptionspsykologi er det videnskabelige forskningsområde, som beskæftiger sig med forståelsen af menneskets evne til at erkende form, størrelse, afstande mm. Denne erkendelse foregår på baggrund af de impulser hjernen modtager fra vore sanser. Evnen til f.eks. at vurdere afstand omfatter således en lang række af komplicerede processer: registrering af ydre stimuli, overførsel af sanseimpulser til hjernen og en fortolkning af disse (erkendelse af afstand).

TEORETISKE OVERVEJELSER VEDRØRENDE PERCEPTION AF GENSTANDS- AFSTAND OG -STØRRELSE

Sammenhængen mellem vurdering af afstand og størrelse

Undersøgelser har vist, at bedømmelsen af en genstands fysiske størrelse afhænger af den tilknyttede afstandsinformation. Holway og Boring gennemført i 1940'erne en række eksperimenter, hvor man lod fire grupper af forsøgspersoner vurdere størrelsen af samme, cirkelformede lysskive. Lysskiven - som blev placeret i en lang korridor i stigende afstande op til 36 m - observeredes under forskellige observationsforhold. Ved alle forsøgene lod man skiven have en sådan størrelse, at dens relative vinkeldiameter var 1° (set fra iagttagerens position). (Day, 1972 - s. 103).

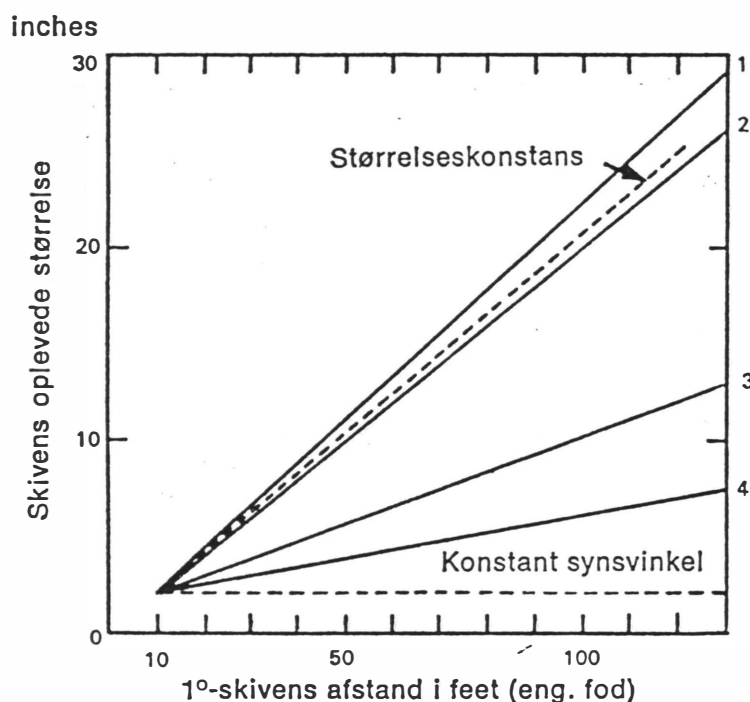
De fire testgrupper skulle vurdere afstanden til lysskiven under følgende observationsbetingelser: 1) Uindskrænket binokulært syn (dvs. havde begge øjne fri) i god belysning og mulighed for at bevæge hovedet frit. 2) Uindskrænket monokulært syn (dvs. havde kun det ene øje fri) i god belysning med fri adgang til at bevæge hovedet. 3) Monokulært syn gennem en lille åbning (eliminere muligheden for at bevæge hovedet og det fri syn) med belysning. 4) Monokulært syn og mørk korridor (deltagerne kunne således ikke se korridorens væg og gulv).

Baggrunden for at vælge disse testbetingelser var ønsket om gradvist at eliminere de såkaldte afstandscues (dvs. kilder, som indeholder information der underbygger en tolkning af afstand). På denne måde kunne forsøgene påvise en evt. sammenhæng mellem kvaliteten af afstandsvurderingen (som er betinget af mængden af afstandscues) og kvaliteten af størrelsesvurderingen.

Undersøgelsens resultater fremgår af figur 1. Resultaterne viser en tydelig sammenhæng mellem observationsbetingelserne og den oplevede størrelse. Resultaterne kan tolkes således, at færre afstandscues resulterer i en ringere afstandsvurdering som igen bevirker en dårlig størrelsesvurdering.

Resultater som disse er baggrunden for, at det er vigtigt at vurdere kvaliteten af en ifo-/ufoobservatørs afstandsbedømmelse, hvis man ønsker at nå frem til et billede af observatørens evne til at vurdere fænomenets fysiske størrelse.

Figur 1: "Den oplevede størrelse af en 1°-lysskive som funktion af synsafstand og iagttagelsesbetingelser. 1) binokulært syn, 2) uindskrænket monokulært syn, 3) monokulært syn gennem en lille åbning og 4) monokulært syn med størstedelen af baggrunden tilsløret ved at se skiven gennem en mørk tunnel" (Day, 1972 - s. 104)²

Det bør understreges, at i særlige tilfælde kan forventningen om en given størrelse af et fænomen påvirke vurderingen af afstand. I forbindelse med SUFOIs arbejde med at udsperge observatører af himmelfænomener, er det f.eks. ikke ualmindeligt at høre udtalelser i stil med: "Lyset virkede ikke særlig stort, så det må nok have været langt væk."

Cues for vurdering af genstandsafstand

Ved afstandscues forstås her en mængde af informationer indeholdt i den ydre stimuli, som kan underbygge en tolkning af afstanden til et fænomen. Det velkendte "stereoskop-syn" er et eksempel på et afstandscue.

Følgende bringes en kortfattet gennemgang af hvilke afstandscues, som typisk har betydning for vurdering af afstanden til et objekt.

Afstandscues:

- A: **Binokulær disparation** (kendt under betegnelsen "stereoskopsyn"): Afstanden mellem menneskets øjne resulterer i en ganske lille forskel i den måde en genstand (og dets omgivelser) afbildes på det venstre hhv. højre nethindebillede. Såfremt størrelsen af denne forskel mellem nethindebillederne (som er betinget af den reelle afstand til den observerede genstand) er tilstrækkelig stor, udgør den binokulære disparation et afstandscue. Undersøgelser udført i 1950'erne af Teichner, Kobrick og Wehrkamp har vist, at stereoskopsynet ophører som afstandscue ved en afstand på ca. 580 m. Andre afstandscues kan dog have haft en indflydelse ved disse forsøg - hvorfor grænsen på 580 m kan være større end den reelle (Farné, 1975 - side 52 ff.)³. Nyere forskningsresultater peger i retning af, at den maksimale afstand snarere er omkring 10-30 m.⁴
- B: **Overlapping**: Dette afstandscue giver iagttageren et indtryk af forskellige genstandes relative afstand. Afstandscuet er det simple, at hvis en genstand dækker/overlapper eksempelvis et træ, da må genstanden befinde sig tættere på end træet. Det er vigtigt at bemærke, at dette afstandscue ikke giver et indtryk af den absolutte afstand.
- C: **Luftperspektiv**: Pga. partikler og støv i atmosfæren, vil fjerne genstande virke mere slørede og diffuse sammenlignet med nære genstande. Effekten kendes fra iagttagelse af fjerntliggende bjerge. Således er det en erfaring, at i klart vejr overvurderes genstandsafstande.⁵
- D: **Bevægelsesparallakse**: Ved bevægelse af hoved og/eller krop indtræder bevægelsesparallakse som afstandscue. I forbindelse med bevægelsen ændres den synsvinkel, hvorunder man observerer en genstand. På tilsvarende vis ændres også synsvinklen til andre genstande i terrænet. Det samlede indtryk giver iagttageren et 'cue' om afstanden til en given genstand. Det bør understreges, at situationen må kompliceres kraftigt ved iagttagelse af fænomener, som er i bevægelse. I tilfælde heraf, må afstandsfortolkningen 'modregne' denne genstandsbevægelse og således må kvaliteten af bevægelses-bedømmelsen udgør endnu en usikkerhedsfaktor.
- E: **Strukturgradienter**: Vender man blikket mod horisonten, vil man bemærke, at forskellige træk i landskabet konvergerer mod et punkt i horisonten. Det klassiske billede er den lige vej, hvis sider med afstande 'glider' sammen i et punkt. Denne og lignende strukturgradienter giver indtryk af dybde og afstand. Ses således en genstand i forhold til terrænet, vil genstandens afskæring af terrænet kunne sammenholdes med strukturgradienterne i samme terræn. På denne måde udgør disse et afstandscue. Situationen kan konkretiseres ved brug af 'vejbilledet' fra før. Forestiller man sig en bil parkeret på vejen, vil bilens 'afskæring' af vejen kunne sammenholdes med vejsidernes konvergens, og således får iagttageren et indtryk af afstanden til bilen. Det er indlysende, at effekten af dette afstandscue kompliceres, hvis der er tale om et lavtsvævende fænomen. I tilfælde heraf vil afskæringen af terrænet ikke svare overens med positionen lodret under fænomenet. Ligeledes er det indlysende, at brugen af strukturgradienter som afstandscue til vurdering af en genstandsafstand forudsætter, at genstanden rent faktisk ses i forhold til terrænet. Ved observationer hvor himlen udgør fænomenets baggrund, falder afstandscuet bort.

Udvælgelsen af ovennævnte afstandscues er sket med baggrund i kilderne (Day, 1972) og (Farné, 1975).

Det vurderes, at afstandscuene A-E i forbindelse med ifo- og ufoobservationer udgør den vigtigste 'base' for en afstandsvurdering.

Afstandscues afhængighed af observationsforhold

Af hensyn til en senere fortolkning af de resultater der opnås i forbindelse med dette projekt, kan der opstilles følgende krydstabel (tabel 1). De enkelte rubrikker i tabellen repræsenterer forskellige typer af observationsbetingelser; som parametre er valgt lysforholdene og den baggrund fænomenet er iagttaget på. I hver af rubrikkerne er anført, hvilke afstandscues der kan forventes at være 'aktive' under de givne observationsforhold.

	TERRÆN	OVERSKYET HIMMEL	SKYFRI HIMMEL
DAGSLYS	A, B, C, D, E	A, B, C	A, C
MØRKE	A, B	A, B	A

TABEL 1: Skemaet angiver, hvilke afstandscues der normalt vil være 'aktive' betinget forskellige observationsforhold. Vandret angives med hvilken baggrund et givet fænomen observeres; ved TERRÆN forstås, at fænomenet er iagttaget på baggrund af det omgivende terræn. OVERSKYET HIMMEL vil være en situation, hvor fænomenet ses på baggrund af en overskyet himmel mens SKYFRI HIMMEL angiver, at fænomenet er iagttaget på baggrund af en skyfri himmel. Lodret angives lysforholdene under observationen; DAGSLYS defineres her som hele den periode solen er oppe inklusive tusmørke. MØRKE angiver naturligvis det øvrige tidsrum.

Uddybende kommentarer til tabel 1:

Tabellen er udarbejdet på baggrund af et kvalitativt skøn af de enkelte afstandscues relevans givet de forskellige observationsbetingelser. Indlysende er det eksempelvis, at overlappning (B) ikke optræder som afstandscue ved observation af et fænomen på baggrund af den skyfri himmel. I tilfælde af overskyet eller delvist overskyet himmel vil fænomenet derimod kunne ses foran/bag skydækket, hvorfor overlappning er medtaget i denne situation som et muligt afstandscue. Kvaliteten af dette afstandscue er dog stærkt afhængigt af iagttagerens evne til at vurdere skydækkets højde.

Ved observation i mørke vurderes det, at luftperspektiv (C) vanskeliggøres som afstandscue, hvorfor denne ikke er medtaget. Desuden er bevægelsesparallakse (D) og strukturgradienter (E) ikke medtaget ved mørke. At udelade disse er måske mere diskutabelt, men begrundes med det forhold, at E (og sandsynligvis også D) er betinget af muligheden for at kunne sammenholde fænomenet med det omgivende terræn. Denne

mulighed falder bort ved mørke (her defineret som tidsrummet mellem solnedgang og solopgang - eksklusive tussmørke).

Tabel 1 er et forsøg på at danne et generelt overblik over mængden af afstandsinformation som funktion af observationsbetingelserne. Naturligvis vil man kunne forestille sig konkrete situationer, som falder udenfor det skitserede.

Tolkning af tabel 1:

Ved et nærmere studie af tabellen vil man bemærke, at alle afstandscues er aktive hvis observationen er foretaget 1) i dagslys og 2) med fænomenet set på baggrund af det omgivende terræn. Omvendt synes kun den binokulære disparation (A) at optræde ved observation af et fænomen på den skyfri nattehimmel. Hertil kommer, at dette afstandscue kun har virkning indenfor en begrænset afstand (10-30 m jf tidligere).

Dette leder umiddelbart til den tolkning, at ved natobservationer af himmelfænomener vil det være særdeles vanskeligt at vurdere afstande korrekt.

UNDERSØGELSER

I forbindelse med dette projekt er der gennemført tre statistiske analyser med baggrund i rapporter fra SUFOIs Rapportarkiv⁶.

Der er udelukkende anvendt rapporter, som omfatter et udfyldt eksemplar af SUFOIs standardrapportskema. Dette standardskema består af tre sider med spørgsmål til rapportøren og en side forbeholdt SUFOIs kommentarer til sagen.

Datamaterialet er udvalgt ved en gennemgang af rapporterne fra perioden 1980-1993. Der er tale om danske rapporter.

Projektet har analyseret fordelingen af afstandsangivelser for rapporter, som ved nærmere undersøgelse har vist sig at være natobservationer af:

- A) Meteorer, satellitter og stjerner
- B) Fly
- C) Ufoer

Følgende beskrives disse undersøgelser nærmere mht. formål, datamateriale og resultater.

Analyse af observationer af meteorer, satellitter, stjerner

Formål:

I forrige afsnit viste de teoretiske overvejelser, at det ved observationer på den skyfri nattehimmel er særligt vanskeligt (hvis ikke umuligt) at vurdere genstandsafstande. Hvis observatøren tilmed betragter et fænomen, som befinder sig mere end ca. 10-30 m borte (hvilket må forventes at være det mest almindelige), vil den binokulære disparation falde bort som afstandscue. Formålet med denne analyse er at sandsynliggøre, at det i denne situation er umuligt at vurdere afstand.

Datamateriale:

Datamaterialet for undersøgelsen udgøres af rapporter om fænomener, som SUFOI har kunnet identificere som **meteorer, satellitter og stjerner**. Disse fænomener er kendetegnet ved alle at være 'på stor afstand' og ses om natten. Afstanden til disse fænomener overstiger alle den maksimale afstand for den binokulære disparation.

Satellitter befinder sig i en højde af 300-36.000 km. Meteorer vil i ganske få tilfælde kunne nå ned i en højde af ca. 20 km over jordoverfladen, inden deres hastighed er bremset så kraftigt og temperaturen blevet så lav, at ioniseringen af atmosfæren (og dermed lysudstrålingen) ophører (Roggemans, 1989). Den lavest tænkelige afstand mellem observatør og fænomen er altså 20 km - og det tilmed under forudsætning af et usædvanligt kraftigt meteor og at rapportøren er placeret direkte under det!

I forbindelse med udvælgelsen af rapporter til denne undersøgelse, blev der opstillet følgende kriterier:

- 1) Der er tale om en observation foretaget i 'mørke' - dvs. at observationen senest må have fundet sted 30 min. før solopgang eller tidligst 30 min. efter solnedgang.
- 2) Rapportøren må ikke under rapportskemaets punkt 13.3 ("Hvad mener De selv det var De så") have angivet den rigtige forklaring på det observerede fænomen.
- 3) Rapportøren skal under rapportskemaets punkt 13.5 ("Har De nogen fornemmelse af afstanden til fænomenet") have opgivet en afstandsvurdering. Afstandsvurderingen skal være givet ved en **talangivelse**. Bemærk, at angivelser såsom "større end 500 m" hhv. "mindre end 400 m" også er medtaget i analysen, og da er registreret ved værdierne 500 m hhv. 400 m. Har rapportøren opgivet et interval, anvendes middelværdien af dette interval i undersøgelsen.
- 4) Fænomen (som er observeret) må ikke have resulteret i en egentlig masseobservation⁷ med efterlysning af vidner i TV, radio og presse.

Det 2. kriterium skal sikre, at observatøren ikke - gennem kendskab til den rigtige identifikation af fænomenet - lader denne viden påvirke afstandsvurderingen.

Det 4. kriterium er medtaget for at undgå, at rapportørens afstandsvurdering kan være påvirket af oplysninger fra medier o.lign.

RAPP. NR.	OBS. DATO	OBS.-TIDSPKT.	OBS.STED	AFSTANDS-ANGIVELSE
M3A-03	16.02.86	23.50 DNT	2300 Kbh. S	1.500 m *
S3AF-08	16.08.82	23.00 DST	2770 Kastrup	20.000 m
M3AF-09	30.08.82	06.03 DST	8300 Odder	15.000 m
M3AF-10	30.08.82	06.03 DST	6000 Kolding	500 m
M3AF-11	30.08.82	06.05 DST	6000 Kolding	500 m
M3AF-12	30.08.82	06.00 DST	6000 Kolding	35 m *
M3AF-13	30.08.82	06.03 DST	7000 Fredericia	1.000 m
M3AF-28	26.01.87	06.20 DNT	5690 Brylle	45 m *
M3AF-29	21.02.90	19.12 DNT	2800 Lyngby	500 m
M3AF-36	26.06.92	00.03 DST	8680 Ry	4.000 m *
M3AF-38	16.10.92	20.00 DNT	8330 Beder	250 m *
S3AF-39	07.12.92	07.15 DNT	5000 Odense C	200 m
T3AF-40	21.12.92	22.50 DNT	8900 Randers	12.500 m *

TABEL 2: Tabellen indeholder nøgleoplysningerne knyttet til de 13 rapporter, som udgør datagrundlaget for analysen af meteor-, satellit- og stjerneobservationer (datamateriale A). I første søjle er angivet en intern rapportnummerering. Det første bogstav angiver, hvilken identifikation sagen har fået. Eksempelvis angiver M'et i M3A-03, at der er tale om et Meteor. Endvidere er T = stjerne og S = satellit. I tabellens sidste kolonne er rapportørens afstandsangivelse opgivet. Bemærk at "*" markerer, at rapportøren har opgivet afstanden som et interval (f.eks. 500-1000 m). I tilfælde heraf anvendes her middelværdien af dette interval.

Datamaterialet for denne analyse omfatter 13 rapporter, som fordeler sig på følgende vis: 1 observation af en stjerne, 2 satellitobservationer samt 10 meteorobservationer. Rapporterne benævnes i det følgende "datamateriale A" (eller blot "gruppe A").

Tabel 2 indeholder nøgleoplysningerne for de 13 rapporter, som udgør datamaterialet.

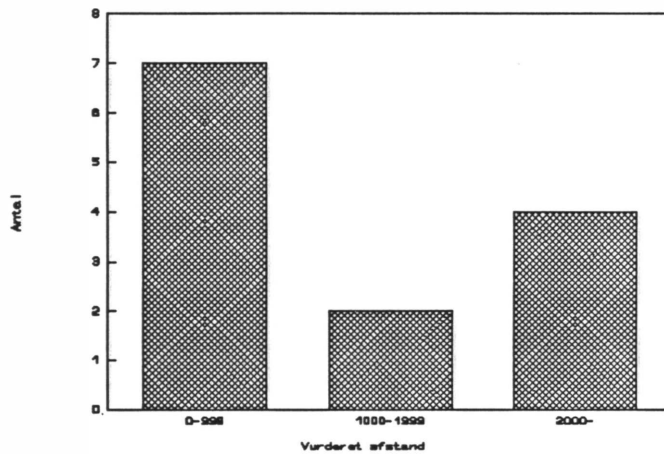
I tilknytning til tabel 2 bør det bemærkes, at rapporterne M3AF-09 - M3AF-13 omhandler det samme meteor. Rapportørerne er dog indbyrdes uafhængige (dvs. befandt sig forskellige steder og kender ikke hinanden), så de har næppe kunnet påvirke hinandens afstandsbedømmelse.

Analyseresultater:

Jf tabel 2, er den maksimale afstandsangivelse opgivet i forbindelse med en satellitobservation og er på 20.000 m (rapport S3AF-08). Den mindste afstand er opgivet i forbindelse med en meteorobservation og er på 35 m (rapport M3AF-11).

Da gruppen udgøres af 13 rapporter, er der ikke basis for at foretage en omfattende statistisk analyse. Figur 2 viser fordelingen af rapportørernes afstandsbedømmelser.

Pga. det lave antal rapporter, er der valgt en opdeling i kun tre intervaller. En opdeling i flere intervaller ville give en 'opløsningsgrad', som langt overstiger det rimelige. Intervallernes størrelser er valgt ud fra en kvalitativ vurdering. Ved værdier over 2.000 m er rapportørernes angivelser så spredte, at der ikke anvendes en yderligere opdeling. Ved de senere analyser anvendes den samme intervalopdeling, så resultaterne kan sammenholdes.

<u>Afstand</u>	<u>Antal</u>	<u>%</u>
0-999	7	54%
1.000-1.999	2	15%
2.000-	4	31%

Gennemsnittet for afstandsbedømmelserne i gruppe A er 4,3 km.

Figur 2: Figuren viser frekvensfordelingen for rapportørernes afstandsbedømmelse (meteor-, stjerne- og satellitobservationer). Data-materiale A.

Det ses af grafen, at 7 rapportører (54%) angiver afstanden til at være 0-999 m. Dernæst følger 4 rapportører (31%) med en vurdering på 2.000 m eller herover og endelig 2 rapportører (15%) som vurderer afstanden til at være 1.000-1.999 m.

Som beskrevet tidligere er meteoror det fænomen, som i denne gruppe af rapporter overhovedet kan tænkes at komme nærmest (20 km). Ingen af meteor-observatørerne angiver en afstand på 20 km eller derover. Kun én rapportør opgiver 20 km som afstand (S3AF-08); men i dette tilfælde er der tale om en observation af en stjerne.

Disse overvejelser fører til den konklusion, at ingen af de 13 meteor-, satellit- og stjernerapportører har kunnet vurdere afstanden til det observerede fænomen korrekt.

Analyse af natobservationer af fly

Formål:

Som ved forrige analyse er det her formålet at dokumentere udsagnet om, at det ved observation om natten ikke er muligt at vurdere afstande til fænomener på himlen.

RAPP. NR.	OBS.DATO	OBS.-TIDSPKT.	OBS.STED	AFSTANDS-ANGIVELSE
F3A-01	25.01.81	19.30 DNT	4862 Guldborg	2.000 m
F3A-02	7.06.81	00.45 DST	8660 Skanderborg	5.000 m
F3A-04	10.03.87	Aften	4370 St. Merløse	5 m
F3AF-05	15.10.89	22.25	4720 Præstø	3.500 m
F3A-06	29.10.89	17.30 DNT	5220 Odense SØ	5.250 m *
F3AF-01	07.01.81	20.55 DNT	8832 Skals	3.000 m
F3AF-02	20.04.81	22.43 DST	8000 Århus C	300 m
F3AF-03	22.07.81	22.10	Kalvesøen, Sverige	250 m *
F3AF-04	02.08.81	22.30 DST	8280 Trige	13.500 m *
F3AF-06	30.08.81	23.54 DST	2880 Bagsværd	225 m *
F3AF-07	07.08.82	04.15 DST	Juelsm.-Kalundborg	8.000 m
F3AF-14	05.06.83	22.30 DST	5550 Langeskov	250 m *
F3AF-15	17.08.83	22.00 DST	8752 Østbirk	100 m
F3AF-16	23.09.83	20.45	7100 Vejle	1.000 m
F3AF-17	10.10.83	21.30 DNT	7500 Holstebro	1.000 m
F3AF-18	11.10.83	21.40 DNT	7500 Holstebro	63 m *
F3AF-19	27.12.83	07.20 DNT	9550 Mariager	500 m
F3AF-20	14.01.94	19.30 DNT	7100 Vejle	150 m
F3AF-21	05.03.84	20.03	8000 Århus	350 m
F3AF-22	10.10.84	19.54 DNT	2000 København F	900 m *
F3AF-24	26.09.85	20.20	4850 Stubbekøbing	500 m *
F3AF-25	15.08.86	22.45 DST	5466 Asperup	20.000 m
F3AF-26	20.10.86	21.15	9330 Dronning Lund	50 m
F3AF-27	18.12.86	20.30 DNT	3100 Hornbæk	1.500 m *
F3AF-30	01.07.90	23.30 DST	2990 Nivå Havn	10.000 m
F3AF-31	01.07.90	23.30 DST	2990 Nivå Havn	9.500 m *
F3AF-32	10.01.92	07.05 DNT	4100 Ringsted	75 m *
F3AF-33	11.01.92	19.05 DNT	4100 Ringsted	200 m
F3AF-34	29.03.92	23.30	2720 Vanløse	300 m
F3AF-35	22.06.92	01.20 DST	7100 Vejle	175 m *
F3AF-41	03.01.93	17.30 DNT	5350 Rynkeby	1.250 m *

TABEL 3: Tabellen indeholder nøgleoplysningerne knyttet til de 31 rapporter, som udgør datagrundlaget for analysen af natobservationer af fly (datamateriale B). Rapportørens afstandsangivelse er opgivet i tabellens sidste kolonne. Bemærk at "*" markerer, at rapportøren har opgivet afstanden som et interval (f.eks. 500-1000 m). I tilfælde heraf anvendes her middelværdien af dette interval.

Datamateriale:

Datamaterialet udgøres af rapporter om natobservationer af fly og benævnes følgende "datamateriale B" (eller blot "gruppe B").

Fly kan i en vis udstrækning - ligesom meteoror, satellitter og stjerner - betegnes som 'fjerne' objekter. Afstanden kan dog ved flyobservationer blive betydelige mindre end 20 km. Omvendt vurderes det som en sjældenhed, at afstanden mellem observatør og fly bliver kortere end få hundrede meter; dvs. afstanden overskrider 'grænsen' for den binokulære disparation. Alle fem afstandscues A-E synes således at være ude af funktion ved natobservationer af fly.

Fly udsender lyd og kan således (i modsætning til de lydløse fænomener meteoror, satellitter og stjerner) i flere tilfælde høres under selve observationen. Opfattelsen af lyd fra det observerede fænomen kan tænkes at have en indflydelse på observatørens afstandsbedømmelse. Umiddelbart skulle man mene, at lyden fra et fænomen af iagttageren opfattes som et udtryk for, at fænomenet må befinde sig 'tæt på'.

Gennem rapportarbejde har SUFOI dog erfaret, at det langt fra i hovedparten af tilfældene er muligt at høre en lyd under/efter observationen af et fly - selv ved relativt korte afstande (f.eks. få kilometre). Som oftest er det frabærende vind og/eller støj på observationsstedet som bevirker, at observatøren ikke registrerer en lyd.

Datamateriale B udgøres af rapporter, som alle opfylder samme kriterier 1-4, som gjaldt for rapporterne i gruppe A (se disse).

Datamaterialet omfatter i alt 31 rapporter. Tabel 3 indeholder nøgleoplysningerne for disse rapporter.

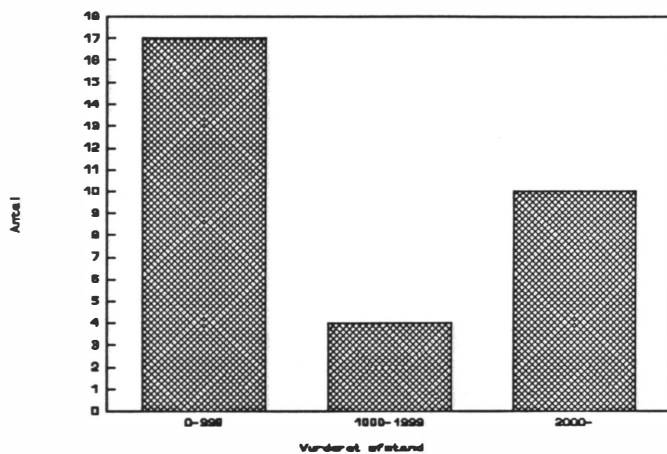
I tilknytning til tabel 3 bør det bemærkes, at rapportørerne i sag F3AF-30 og F3AF-31 observerede samme fænomen og begge kendte hinanden og befandt sig samme sted (2990 Nivå Havn). Af samme årsag kan rapportørerne af disse to rapporter ikke betegnes som uafhængige.

Analyse-resultater:

Fordelingen af afstandsbedømmelser for gruppe B fremgår af figur 3. Af figuren ses det, at 17 rapportører (55%) angiver afstanden til at være 0-999 m. Derefter følger en gruppe på 10 rapportører (32%) som angiver en afstand på 2.000 m eller derover, mens 4 rapportører (13%) angiver en afstand på 1.000-1.999 m.

Det fremgår af tabellen, at den maksimale afstand er vurderet til 20.000 m (rapport F3AF-25) mens den mindste afstand er vurderet til 5 m (rapport F3A-04).

Den aktuelle afstand mellem observatør og fly varierer naturligvis kraftigt fra sag til sag. Alligevel er det interessant at bemærke, at der er vurderet afstande helt ned til 5 m(!).

<u>Afstand</u>	<u>Antal</u>	<u>%</u>
0-999	17	55 %
1.000-1.999	4	13 %
2.000-	10	32 %

Gennemsnittet for afstandsbedømmelserne i gruppe B er 2,9 km.

Figur 3: Figuren viser frekvensfordelingen af rapportørernes afstandsbedømmelse ved natobservationer af fly. Datamateriale B.

Analyse af natobservationer af ufoer

Formål:

Formålet med denne analyse er at bestemme fordelingen af afstandsbedømmelser ved natobservationer af 'ufoer'. Disse resultater skal senere indgå i en sammenligning med resultaterne fra de tidligere undersøgelser. Herved ønskes det fastlagt, om der er forskelle og/eller fællestræk mellem fordelingen af afstandsbedømmelser ved natobservationer af ufo- hhv. ifofænomener (her: Fly, meteorer, satellitter og stjerner).

Datamateriale:

Datamaterialet for denne analyse udgøres af rapporter, som omhandler observationer af fænomener der af SUFOI og forfatteren karakteriseres som 'ufoer'. Disse rapporter udgør "datamateriale C" (eller blot "gruppe C").

Udvælgelsen af rapporter til dette materiale er betydeligt mere kompliceret end udvælgelsen af rapporter til materialegrupperne A og B. Dette hænger sammen med manglen på en fyldestgørende definition af et 'ufofænomen' og en 'uforapport'. Foreningen SUFOI anvender nedenstående definition af et ufofænomen:

"Ved et ufofænomen forstår vi en beretning om et himmelfænomen, hvis væsentligste kendetegn er, at det selv efter en nøje undersøgelse foretaget af kompetente personer, ikke kan forklares som værende et kendt fænomen."⁸

I forbindelse med dette projekt præciserer forfatteren endvidere, at:

Ufofænomenet er det fænomen, som er beskrevet i 'uforapporten' (her udgøres uforapporten af et udfyldt standardrapportskema).

RAPP. NR.	OBS.DATO	OBS.-TIDSPKT.	OBS.STED	AFSTANDS-ANGIVELSE
1-02	27.12.80	06.00	Skagerrak	3.000 m
1-03	27.12.80	06.00	Skagerrak	800 m *
1-04	25.01.81	17.40	4050 Skibby	50 m
1-05	27.01.81	19.20 DNT	4872 Idestrup	1.500 m
1-06	17.02.81	05.30 DNT	8210 Århus V	50 m
1-08	12.08.81	22.45 DST	4300 Holbæk	23 m *
1-09	15.08.81	21.40 DST	5881 Skårup	1.750 m *
1-10	15.08.81	21.40 DST	5881 Skårup	Ca. 2.000 m
1-11	30.10.81	21.20	5000 Odense C	75 m *
1-12	06.11.81	19.50 DNT	5250 Odense SV	200 m
1-14	08.01.82	20.20 DNT	4220 Korsør	100 m
1-15	11.08.82	21.35 DST	2500 Valby	20 m
1-17	13.12.82	07.30 DNT	7100 Vejle	250 m
1-18	13.12.82	23.23 DNT	2300 Kbh. S	400 m *
1-19	13.12.82	23.23 DNT	2300 Kbh. S	400 m *
1-20	03.01.83	07.30 DNT	7100 Vejle	500 m
1-21	24.01.83	17.10 DNT	2100 Kbh. Ø	15 m
1-24	21.08.84	22.10 DST	7500 Holstebro	28 m *
1-25	16.02.85	19.08 DNT	8220 Brabrand	300 m
1-26	20.05.85	02.30 DST	3480 Fredensborg	350 m *
1-27	17.04.87	21.15 DST	2800 Lyngby	50 m
1-28	04.07.87	23.24 DST	2630 Tåstrup	1.000 km
1-29	19.02.88	24.00 DNT	7300 Jelling	13 m *
1-30	01.04.89	02.30 DST	8860 Ulstrup	500 m *
1-31	05.11.91	22.10 DNT	7840 Højslev	18 m*
1-32	22.03.92	22.30	2630 Tåstrup	6 m
1-33	30.03.92	21.30	4683 Rønnede	30 m
1-34	03.11.92	22.15 DNT	8350 Hundslund	400 m *
1-35	04.03.93	20.08	4800 Nykøbing F	75 m

Tabel 4: Tabellen indeholder nøgleoplysningerne knyttet til de 29 rapporter, som udgør datagrundlaget for analysen af natobservationer af ufoer (datamateriale C). Rapportørens afstandsangivelse er opgivet i tabellens sidste kolonne. Bemærk at "*" markerer, at rapportøren har opgivet afstanden som et interval (f.eks. 500-1000 m). I tilfælde heraf anvendes her middelværdien af dette interval.

Definitionen angiver ikke faste kriterier for betydningen af "en nøje undersøgelse" og "kompetente personer" og er derved ikke i sig selv tilstrækkelig til at afgrænse mængden af uforapporter.

I forbindelse med dette projekt forstås ved "kompetente personer" rapportoptagere, som er tilknyttet SUFOI, og som har gennemført et rapportoptagerkursus og/eller af forfatteren bedømmes som kvalificerede til at udføre rapportoptagelsen og efterforskningen af en sag.

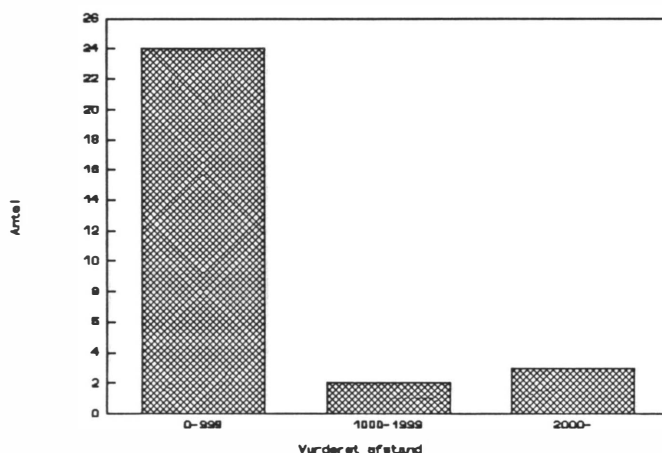
Ved "en nøje undersøgelse" forstås her en undersøgelse, som - ud fra forfatterens vurdering - har behandlet relevante forklaringsmuligheder og vurderet sandsynligheden af disse.

I høj grad beror udvælgelsen af ufor rapporter på forfatterens skøn af kvaliteten af rapportoptagelsen og observationens besynderlighedsgrad. De udvalgte ufor rapporter omfatter en række af de mest interessante sager fra perioden 1980-1993.

Ud over ovennævnte kriterier skal rapporterne i datamateriale C også opfylde kravene 1) og 3) angivet tidligere under beskrivelsen af datamateriale A.

Datamateriale C omfatter 29 ufor rapporter. Nøgleoplysningerne for disse rapporter fremgår af tabel 4. Følgende kommentarer bør knyttes tabellen: Sagerne 1-02 og 1-03 omhandler en observation af samme fænomen (observeret fra et skib i Skagerrak) og rapportørerne er ikke uafhængige (de kender hinanden og befandt sig på samme skib). De to rapportører har dog udfyldt hvert sit rapportskema og behandles derfor som to sager i undersøgelsen. Tilsvarende er rapportørerne til sagerne 1-09 og 1-10 samt 1-18 og 1-19 ikke uafhængige. Det er dog kun rapportørerne i sagerne 1-18 og 1-19 som opgiver samme afstandsbedømmelse (300-500 m).

Den maksimale afstandsbedømmelse er angivet som 1.000 km (sag nr. 1-02) (!) mens den mindste afstand er vurderet til 6 m (rapport 1-32).

<u>Afstand</u>	<u>Antal</u>	<u>%</u>
0-999	24	83 %
1.000-1.999	2	7 %
2.000-	3	10 %

Gennemsnittet af afstandsbedømmelserne i gruppe C er 0,5 km⁹.

Figur 4: Figuren viser frekvensfordelingen for rapportørernes afstandsbedømmelse ved natobservationer af ufoer. Datamateriale C.

Analyse-resultater:

Figur 4 viser fordelingen af afstandsvurderinger for rapporterne i gruppe C.

24 rapportører (83%) har angivet afstanden til at være 999 m eller derunder. 3 rapportører (10%) har angivet afstanden til at være lig eller større end 2.000 m. Kun 2 rapportører (7%) har angivet afstanden til at være 1.000-1.999 m.

Sammenlignende analyse af datamateriale A, B og C

Samlet oversigt:

Det synes interessant at sammenligne fordelingerne af afstandsbemålinger i de tre datagrupper, der her undersøges. Tabel 5 indeholder resultaterne fra de tre undersøgelser.

	A		B		C	
0-999 m	7	54%	17	55%	24	83%
1.000-1.999 m	2	15%	4	13%	2	7%
2.000 m -	4	31%	10	32%	3	10%
Gennemsnit	4,3 km (6,6 km)		2,9 km (4,6 km)		0,5 km (0,7 km)	

Tabel 5: Tabellen viser fordelingen af rapportørernes afstandsvurdering for meteor-, satellit- og stjerneobservationer (A), natobservationer af fly (B) samt natobservationer af ufoer (C). Der er opgivet såvel antal som den procentvise fordeling. Nederst angives den gennemsnitlige afstandsbemåling for hver af grupperne. I parentes er angivet standardafvigelsen.

Det ses af tabel 5, at gennemsnitsafstanden varierer kraftigt - værd at bemærke er den lave gennemsnitsafstand og spredning for gruppe C (sammenlignet med både A og B).

χ^2 -test:

Ved et nærmere studie af tabel 5 ser man en stor lighed mellem frekvensfordelingen af grupperne A og B. C synes at skille sig signifikant ud fra fordelingen af A og B.

Ved brug af den såkaldte χ^2 -test er det muligt at sandsynliggøre, at frekvensfordelinger er statistisk forskellige (og omvendt).

Ved en sammenligning af A med B viser χ^2 -testen, at der er en sandsynlighed langt over 20% for, at frekvensfordelingerne er statistisk ens.

Det skal dog understreges, at datamateriale B (og i særdeleshed A) udgør et ringe datagrundlag for en sikker statistisk analyse (A omfatter 13 rapporter - B omfatter 31). Dette umuliggør en entydig konklusion på baggrund af χ^2 -testen. Dog synes ligheden mellem A og B at være stor.

Ved en sammenligning af C med B fremgår det af χ^2 -testen, at sandsynligheden for at disse frekvensfordelinger er statistisk ens er væsentligt mindre end 0,1%. Typisk anvendes en sandsynlighed på 5% som det maksimale kriterium for at betegne to frekvensfordelinger som statistisk forskellige (95%-signifikans). Dette kriterium opfylder frekvensfordelingen af B og C rigeligt. Det synes derfor rimeligt at konkludere, at fordelingen af afstandsbedømmelser i gruppe B hhv. C er **signifikant** forskellige.

Ovennævnte fører til følgende observationer:

- * Der er signifikant forskel mellem fordelingen af afstandsbedømmelser i forbindelse med natobservationer af fly hhv. ufoer. Således synes ufoobservatører at angive afstande, som overvejende er kortere end tilfældet er med flyobservatører. Tabel 5 viser, at ved ufotilfældene angiver flest rapportører (83%) afstanden til at være 0-999 m (til sammenligning angiver 55% af flyobservatørerne dette). Omvendt angiver 45% af flyobservatørerne afstande lig eller større end 1.000 m (mod kun 17% af ufoobservatørerne). Dette underbygges af gennemsnitsafstandene, som for gruppe B er 4,3 km og for gruppe C kun 0,5 km.
- * Mindre klart er det, om frekvensfordelingen for analyse-grupperne A og B er statistisk ens. En forsigtig tolkning af χ^2 -testen kan udlægges således. Gruppe A er dog behæftet med stor statistisk usikkerhed pga. det lave antal rapporter.

Detailanalyse af afstandsangivelser under 1.000 m:

De foregående analyser peger i retning af, at ufoobservatører angiver generelt kortere genstandsafstande end ifoobservatører. Figur 5 er udarbejdet i et forsøg på at klarlægge dette forhold yderligere. Figuren viser fordelingen af afstandsangivelserne for datamateriale B og C. Her er kun medtaget afstandsangivelser mindre end 1.000 m. Da gruppe A kun omfatter 13 rapporter, er denne udeladt.

Jf tabel 5 omfatter gruppe B og C hhv. 17 og 24 rapporter, hvor den vurderede afstand ligger under 1.000 m.

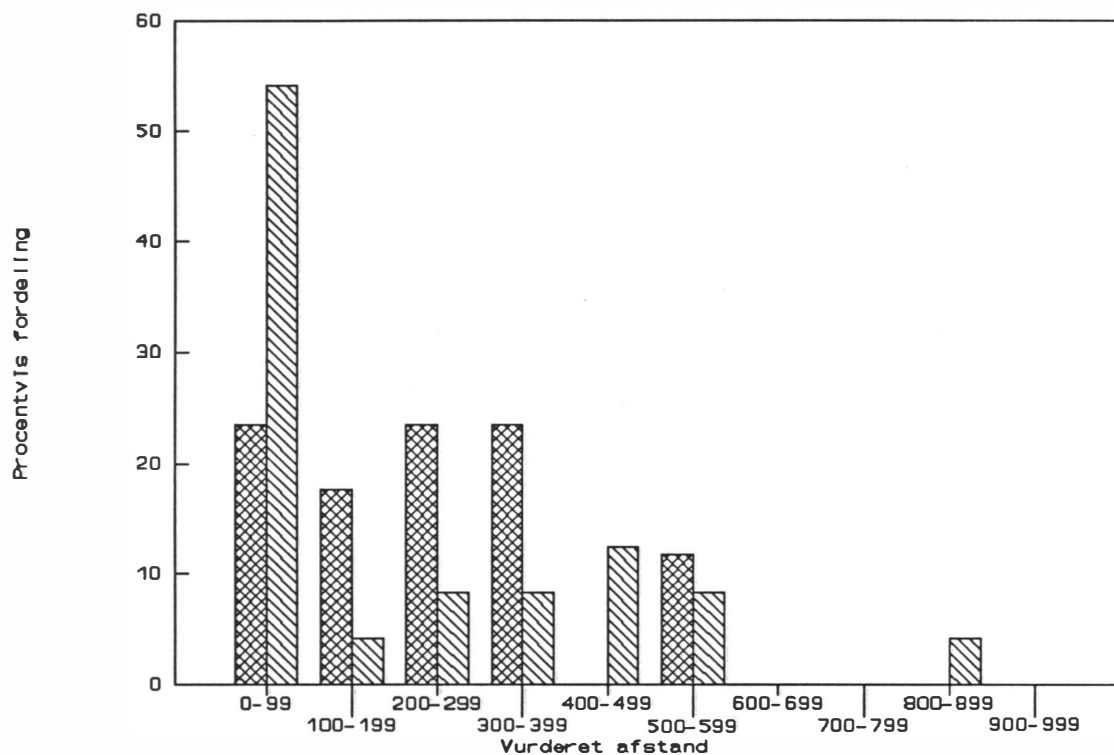
Bemærk at 54% af alle uforapportører (svarende til 13 af 24) har angivet en afstand mindre end 100 m - kun 24% (svarende til 4 ud af 13) af flyobservatørerne oplyser denne afstand.

For alle øvrige intervaller ligger antallet af uforapportører på mellem 0 og 3 (svarende til 0-13%). Hvorimod gruppen af flyobservatører for yderligere to intervaller når op på 24% (nemlig i intervallerne 200-299 m og 300-399 m).

Antallet af rapporter er desværre for lavt, til at kunne slutte noget sikkert ud fra figur 5. Alligevel er det værd at mærke sig, at fordelingen af flyobservatørernes afstandsangivelser

virker mere 'udfladet' end fordelingen af ufoobservatørens, som koncentrerer sig i intervallet 0-99 m.

Dette underbygger resultateterne i forrige afsnit, hvoraf det fremgik, at ufoobservatører angiver genstandsafstande, som er mindre end tilfældet er ved flyobservationer.

Figur 5: Figuren viser en sammenligning af fordelingen for rapportørernes afstandsbedømmelser ved flyobservationer (datamateriale B) hhv. ufoobservationer (datamateriale C).

DISKUSSION

Afstandsbedømmelse på baggrund af nattehimmel

Et primært formål med analysen af datamaterialerne A og B var at sandsynliggøre følgende udsagn: "Det ikke er muligt at vurdere afstanden til et fænomen iagttaget med nattehimmelen som baggrund."

De indledende teoretiske overvejelser viste, at det næppe er muligt at vurdere afstande til fænomener på den skyfrie nattehimmel. Under disse forhold spiller kun den binokulære disparation en rolle ved afstande på højst ca. 10-30 m. Da det må formodes, at det hører til en absolut sjældenhed, at fænomener på nattehimmelen optræder med afstande mindre end 30 m, vil den binokulære disparation normalt falde bort som afstandscue. Dermed vil det ikke være muligt at vurdere afstande.

Selv i tilfælde af en overskyet nattehimmel kan et fænomens passage over/under skydækket kun give iagttageren et relativt indtryk af afstanden.

Analysen af materiale A viste, at ingen af de 13 rapportører kunne vurdere afstanden til det observerede fænomen korrekt, hvilket er i fuld overensstemmelse med de teoretiske overvejelser, som ledte til udsagnet ovenfor.

Mht. materiale B er situationen lidt mere kompliceret, da den fysiske afstand mellem fly og iagttagere kan variere fra skønsmæssigt 1 km og op imod 100 km. Derfor kan flere rapportører teoretisk set have vurderet afstanden korrekt. Alligevel angiver 55% af rapportørerne afstanden til at have været mindre end 1.000 m, hvilket næppe har været tilfælde i alle 17 tilfælde. Af disse 17 rapportører angiver de 15 (svarende til 88%) afstanden til at have været 0-400 m. Afstande af denne størrelsesorden forekommer yderst sjældent og er da fulgt af en kraftig støj.

Med andre ord angiver ca. 50% af rapportørerne i gruppe B urimeligt korte afstande. Dette antyder, at rapportørerne ikke har kunnet vurdere afstandene korrekt, hvilket understøtter udsagnet i starten af dette afsnit.

Overvejelserne i dette afsnit leder til følgende vigtige konklusion:

- * Ved observation af et fænomen som optræder på baggrund af den skyfrie nattehimmel, er det **ikke muligt** at vurdere afstanden til dette.

Den store lighed i fordelingen af afstandsangivelser for gruppe A og B kan umiddelbart tolkes således, at der - til trods for fænomenernes forskellighed i udseende og opførsel - gælder 'lige' observationsbetingelser mht. en bedømmelse af afstand. Ligheden kan altså forklares ved det forhold, at der under observation af satelliter/stjerner/meteorere såvel som fly savnes (aktive) afstandscues.

Forskelle i afstandsbedømmelse mellem grupperne A og B hhv. C

Rapporterne i gruppe C er alle natobservationer af ufoer og opfylder på dette punkt kriterium 1) for datamateriale A og B. Således har uforapportørerne i gruppe C samme observationsbetingelser (dvs. samme mulighed for at vurdere afstand) som iforapportørerne i gruppe A og B, hvilket gør det meningsfuldt at sammenligne frekvensfordelingerne for de tre grupper.

Det er interessant at bemærke, at næsten alle rapportører i gruppe C (med undtagelse af 3) vurderede ufofænomenet til at have befundet sig på en afstand af mindre end 1.000 m.¹⁰

På dette punkt er der stor forskel sammenlignet med iforrapportørerne (gruppe A og B) og denne forskel synes at være signifikant. Dette leder til konklusionen, at uforrapportører angiver en relativt mindre afstand til det observerede fænomen end iforrapportører (ved observationer af fænomener set på baggrund af den mørke nattehimmel).

Teorier:

Forklaringen på denne forskel mellem ufo- og iforrapportørers opgivelser kan søges blandt følgende teorier:

- A Ufofænomenet befinder sig ganske enkelt nærmere iagttageren end de her behandlede ifofænomener.
- B Dét at iagttageren tror/mener, at der er tale om et ufofænomen, påvirker ham til at opfatte fænomenet som værende tæt på. Teorien antyder, at rapportørens afstandsvurdering ved natobservationer påvirkes af rapportørens opfattelse af fænomenets 'natur'.
- C Rapportørens angivelse af fænomenet som værende 'tæt' på er i en række sager afgørende for, at rapportoptageren - som efterforsker sagen - klassificerer rapporten som et ufo. Herved optræder relativt mange uforrapporter af typen 'tæt på'.

Der knyttes følgende kommentarer til disse teorier:

- Ad A) Jf resultaterne fra analyse A og B er det **ikke muligt** at vurdere afstande til fænomener observeret på (den skyfrie) nattehimmel. Da ufofænomener næppe i almindelighed optræder på afstande mindre end 10-30 m (svarende til den binokulære disparations rækkevidde), må man formode, at der gælder 'lige forhold' for afstandsvurdering ved såvel observationer af fly, meteorer, satellitter og stjerner som ufoer. Derfor bør man i gruppe C genfinde den samme frekvensfordeling som tilfældet er ved grupperne A og B. At forklare den tilsyneladende signifikante forskel i frekvensfordelingen af gruppe B og C ved hjælp af denne teori vil derfor være i modstrid med de hidtil opnåede resultater.
- Ad B) Denne teori indebærer en logisk modstrid, idet rapporterne i grupperne A og B alle er udvalgt efter det kriterium, at rapportøren ikke selv har kunnet give en forklaring på sin observation. Derfor er det rimeligt at antage, at hovedparten af iforrapportørerne på tidspunktet for rapporteringen har ment, at de observerede et ufo. De må derfor have været påvirket på samme vis som uforrapportørerne i gruppe C, og der burde ikke være en signifikant forskel i fordelingen.
- Ad C) Det er ikke muligt - med udgangspunkt i analysernes resultater - at finde et 'positivt bevis' for denne teori. Det er dog forfatterens erfaring - gennem sin virke i SUFOIs Rapportcentral - at det faktisk forekommer, at rapportoptagere lader den korte afstandsbedømmelse indgå som et blandt flere forhold, der øger sagens besynderlighed og derfor fører til (eller er medvirkende til) konklusionen: ufo.

Det synes derfor rimeligt at afvise teorierne A og B. Tilbage står således C som en mulig forklaring på forskellen i frekvensfordelingen af gruppe B og C.

AFSLUTNING OG KONKLUSION

Analysens største svaghed er manglen på et tilstrækkeligt omfattende datamateriale, hvilket resulterer i store usikkerheder ved de statistiske analyser.

På baggrund af de opnåede resultater og diskussionen i forrige afsnit synes en rimelig konklusion at være:

- * Projektet har eftervist påstanden om, at det **ikke** er muligt for en rapportør at vurdere afstande til fænomener iagttaget på baggrund af en skyfri nattehimmel.

Heraf følger, at det under disse observationsbetingelser **heller ikke er muligt at vurdere fænomenets fysiske størrelse**.

Ved overskyet vejr har observatøren mulighed for at sammenholde fænomenets position med skyernes højde (passage over/under skydækket) - dette giver dog kun et relativt indtryk af afstanden (i forhold til skydækket). Ligesom vurderingen af skyhøjden kommer til at spille en rolle.

Med udgangspunkt i konklusionen ovenfor, er det muligt at udlede følgende vigtige slutning:

- * Ved natobservationer kan rapportørens afstandsangivelse i almindelighed **ikke** benyttes som grundlag for en konklusion mht. fænomenets art eller oprindelse (ifo eller ufo).

Et af analysens hovedresultater er, at:

- * Uforrapportører angiver relativt kortere afstande end iforrapportører (når det drejer sig om natobservationer).

Tre teorier har været overvejet som forklaring på denne (signifikante) forskel. To af disse teorier har det været muligt at afvise, og tilbage står følgende hypotese:

- * Rapportørens afstandsbedømmelse indgår som en betydende faktor ved rapportoptagernes vurdering af, hvorvidt en sag bør klassificeres som et ufo eller et ifo. Korte afstandsvurderinger øger i rapportoptagerens øjne sagens besynderlighedsgrad. Korte afstande betragtes derfor som et indicium for en ufoobservation; heraf følger det, at der i mængden af uforapporter optræder relativt flere sager med korte distancer.

LITTERATURHENVISNING

Day, R. H.: "Perception", Hans Reitzels forlag, 1972.

Farnè, Mario: "Perception af det visuelle rum", Hans Reitzel, 1975.

Gleitman, H.: "Psychology" (4th ed.), New York, Norton, 1995.

Kandel, E. R., Schwartz, J. H. og Jessell, T. M., "Principles of Neural Science" (3rd ed.), London, Prentice-Hall Int., 1991.

Roggemans: "Handbook for visual meteor observations", Sky Publishing Corporation, 1989.

NOTER

1. Toke Haunstrup er næstformand i SUFOI og leder foreningens Rapportcentral.
2. Figuren er oprindeligt bragt i: A. H. Holway og E. G. Boring, Determinants of apparent visual size with distance variant, American Journal of Psychology, Ithaca, N. J., USA, 1941, 54, 21-37.
3. Farné anvender som original kilde for Teichers, Kobricks og Wehrkamps undersøgelse: Teichner, W. H., Kobrick, J. L. & Wehrkamp, R. F.: The effects of terrain and observation distance on relative depth discriminations, American Journal of Psychology, Ithaca, N. J., USA, 1955, 68, 193-208.
4. Ifølge personlig korrespondance med Søren Kyllingsbæk (bachelor i psykologi), Institut for Klinisk Psykologi, Københavns Universitet, er der fortsat usikkerhed om den maksimale længde, indenfor hvilken den binokulære disparation er virk-

TEMA: BORTFØRELSER

INTRODUKTION TIL ET KONTROVERSIELT EMNE

Af Per Andersen, formand for SUFOI

Der har i flere år verseret megen debat om bortførelsessager i specielt USA. Disse sager drejer sig om personer, der fortæller, at de har været bortført af udenjordiske væsener i deres rumskibe. Historierne fremkommer typisk (men ikke kun) under hypnose. Ofte har de fremmede foretaget undersøgelser af de bortførte, og der er blevet taget prøver af dem. Den seneste udvikling er, at nogle af de bortførte mener, at de har været gravide, men at de udenjordiske har fjernet fosteret.

Debatten går specielt på, hvorvidt disse beretninger dækker over virkelige fysiske hændelser - altså at jorden bliver besøgt af udenjordiske fartøjer med besætninger, der faktisk kidnapper mennesker. Eller om beretningerne om bortførelser er noget, der alene foregår i vidnernes bevidsthed uden relation til den fysiske virkelighed.

Gennem arbejdet med deres patienter er en række amerikanske forskere blevet overbeviste om, at bortførelserne er fysisk virkelige. Psykologen Leo Sprinkle var en af de første, men er igennem de seneste ti år blevet fulgt op af psykologen Richard Boylan, psykiateren John Mack, kunstneren Budd Hopkins, historikeren David Jacobs og andre. Deres overbevisning og arbejdsmetoder har affødt skepsis fra deres kolleger, og Richard Boylan er fra psykologforeningen blevet frataget licens til praktiserende psykologi. Også John Mack er blevet undersøgt af en komité ved Harvard-universitetet, hvor han er ansat, men kunne efter en påtale beholde sit professorat.

I modsætning til disse personer mener en række andre forskere, at der er klare beviser for, at historierne om bortførelser er fiktive, omend vidnerne selv tror på deres ægthed. Disse skeptikere, der bl.a. findes indenfor den amerikanske skeptikerorganisation CSI-COP, har den opfattelse, at netop anvendelsen af hypnose er et farligt redskab, idet hypnotisøren er i stand til at påvirke og lede vidnet i en ønsket retning.

Debatten om disse "bortførelser" har spillet en fremtrædende rolle i den amerikanske ufologi gennem de seneste år. I Danmark har vi endnu ikke mærket så meget til diskussionen. Årsagen hertil kunne være, at ingen danske professionelle (psykologer, psykiatere m.fl.) er blevet overbeviste om bortførelsernes ægthed og har fremført disse synspunkter. En anden årsag kunne være, at de udenjordiske først og fremmest bortfører amerikanere!

Sådan er der hele tiden to synspunkter og to opfattelser. Når vi her vælger at bringe tre forskellige indlæg i debatten, er det ikke alene fordi emnet er særdeles interessant, men også fordi debatten rejser en række interessante problemstillinger omkring bevisførelse og metoder. Samtidig er de udvalgte artikler nogle af de mest seriøse, der er offentliggjort om emnet af modstandere og tilhængere - i øvrigt blandt en meget stor mængde af litteratur, hvor det meste ikke kan stå for en videnskabelig bedømmelse.

Debatten minder på mange punkter om debatten om kontaktpersoner i 1950erne og 1960erne. Argumenterne for en udenjordisk kontakt bliver først og fremmest baseret på anekdotisk materiale og personlig overbevisning snarere end egentlig forskning i emnet.

Vi giver her ordet både til personer, der er overbeviste om eksistensen af de udenjordiske og deres bortførelser af folk på jorden og til personer, som mener, at disse beretninger bør afvises som fantasier.

En ting er de nævnte forfattere dog enige om: Vi kan kun komme sandheden nærmere ved stringent brug af videnskabelig metoder. Så måske er der alligevel håb forude...

DEN VIDENSKABELIGE FORSKNING I UFO/BORTFØRELSES-FÆNOMENET

Af Don C. Donderi¹

Formålet med denne artikel er at undersøge, hvordan man kan bevise eller modbevise realiteten bag de såkaldte ufobortførelser. Mange undersøgere af dette område har ændret den sædvanlige betydning af ordene "realitet" og "bortførelse". Disse ændringer kan jeg ikke acceptere. En ufo-bortførelse, hvis den faktisk finder sted, er en fysisk hændelse. Det vil sige en person, der bliver taget om bord i et fremmed rumskib og befinder sig hos dets besætning. Hvis man blot tænker sig til denne hændelse, er hændelsen ikke fysisk men imaginær.

Der er som sådan ikke noget forkert ved hverken det at forestille sig en oplevelse eller det at bruge hukommelsen til at beskrive en personlig oplevelse. En genoplevelse kan være et bevis for en tidligere bortførelse, hvis hændelsen kan bevises ikke at være opdigtet eller baseret på andres oplevelser (gennem samtaler, bøger og film), der er blevet vævet ind i ens egen oplevelse. Ved at misbruge sproget og kalde imaginære oplevelser og genoplevelser "bortførelsesrapporter" forvirres begreberne. Det kan kun resultere i tvivl om de eventuelle virkelige beviser for ufoernes fysiske eksistens.

DEFINITION AF BORTFØRELSEN

Hvad er fænomenet "ufo-bortførelse"? At bortføre betyder at føre eller fjerne en person ulovligt i hemmelighed eller ved udøvelse af magt, dvs. at kidnappe². Enhver som beretter at være blevet fjernet med tvang er blevet bortført. Men eftersom vi selvfølgelig kun er interesserede i bortførelser foretaget af udenjordiske væsener, må bortførelsen siges at være udført af sådanne udenjordiske. Beviset for, at der er tale om udenjordiske, kan være bortførernes udseende, redskaberne de anvender, tingene de gør og de steder, som de bortførte bliver ført til. Hvis ingen af disse ting er udenjordiske taler vi stadig om en bortførelsesoplevelse, men en oplevelse der kan forklares som kommende fra mennesket selv. Begrebet "bortførelsesfænomen" i denne artikel henfører alene til bortførelser foretaget af udenjordiske som defineret her.

FALSKE, IMAGINÆRE OG ÆGTE OPLEVELSER

Det andet problem ved at undersøge bortførelsesfænomenet er at afgøre, hvem kilden til rapporten er. Jeg er fuldt ud i stand til at fortælle en bortførelsesoplevelse på basis af min samlede viden. Jeg kender nok af disse tilfælde til at kunne fortælle en tilsvarende historie, som den der bliver fortalt af pålidelige vidner. Hvorfor ville min historie ikke være gyldig? Selvfølgelig fordi den var fremstillet ud fra mine indirekte oplevelser i form af samtaler med andre, bøger, film og tv i stedet for min egen direkte oplevelse (altså gennem mine egne sanser uden andre mennesker som mellemlid). Enhver kan fortælle en bortførelsesoplevelse. Vores problem er at finde ud af, om oplevelserne er direkte, personlige oplevelser eller om de er skabt gennem kendskab til andres oplevelser. Hvis de er skabt gennem kendskabet til andres beskrivelser, er de værdiløse som bevis for eksistensen af et bortførelsesfænomen. De er simpelthen gentagelse af andres historier, selv om de er overbevisende for undersøgeren eller (som det ofte er tilfældet) for fortælleren selv.

Der er intet argument, der på forhånd udelukker, at en person med en ren imaginær og opdigtet oplevelse faktisk selv rapporterer, at han eller hun tror oplevelsen er direkte og selvoplevet. Det er et etableret faktum, at mennesker, der beretter om forskellige oplevelser, ikke altid selv er klar over kilden til deres oplevelse³. Både det skrevne og talte ord såvel som visuelle medier er effektive metoder til at overføre information, som uden kritik bliver tilføjet, hvad observatøren tror er hans eller hendes egen personlige oplevelse. Den menneskelige hjerne er god til at skabe og gemme billeder og oplevelser, men den er dårlig til at genkalde og klassificere kilden til de samme billeder eller oplevelser. Sugestive personer misfortolker ofte kilden til deres information og de er bevislig i stand til at rapportere andres oplevelser som deres egne.

DET KRITISKE PUBLIKUM

Når vi sidder en solrig eftermiddag ved søen eller ved et middagsselskab, hvor vinen flyder, er vi ikke så nøje med kritisk at bemærke, hvem kilden til informationer eller ideer er. Hvorfor skal vi forvente en mere kritisk indstilling fra de mennesker, der undersøger eller oplever ufobortførelser? Svaret er: Simpelthen fordi det er så betydningsfuldt. Vores virkelige publikum er hverken middagsselskabet eller personerne ved søen. Hvis forsvarene for ufobortførelser ønsker at blive opfattet som underholdning ved søen eller et muntert indslag ved middagsbordet, så kan al ting fortsætte som før. Nogle af vores udtalelser vil da være baseret på pålidelige vidner med signifikante omstændigheder: Manglende tid, fysiske spor og samtidige ufor rapporter. Andre rapporter, hvad enten de er i National Enquirer [svarer til Ekstra Bladet /red] eller i vore egne publikationer, vil være mere tvetydige og lægge op til andre fortolkninger.

Det bredere publikum vil modtage informationer af begge typer og vil som sædvanligt være mystificeret med hensyn til, hvad de skal tro på. Det videnskabelige publikum vil sige til sig selv: *"X har skrevet to bøger, som er fyldt med interessant information om*

bortførelser og ufoer. X skriver med saglighed og fænomenet synes sandsynligt. Men Y inkluderer i sin bog sager fra personer, der sidder i trance, stirrer på loftet og derefter beskriver det samme fænomen. Er det ikke oplagt, at både X og Y beskriver det samme fænomen og dermed den samme relation til virkeligheden, og at Y's rapporter er mere repræsentative, da de kræver den mindste afvigelse fra vores nuværende viden? Det er klart, at vidnet Z opdigter sin historie, og undersøgeren Y rapporterer Z's oplevelse som en bortførelse. Derfor rapporterer undersøgere i almindelighed, hvad folk forestiller sig, ikke hvad de faktisk har oplevet".

Fremgangsmåden i ovenstående, tænkte citat er ikke nødvendigvis logisk for mig, men den er psykologisk overbevisende. Blot fordi en bortførelsesrapport (*A*) er imaginær (*i*) betyder det ikke, at alle *A*'er er *i*'er. Men hvis man har en tendens til at afvise mere komplicerede forklaringer, og hvis man har en tendens til ikke at ville ændre sin verdensopfattelse på basis af, hvad uforskningen påstår, så bliver tankeprocessen: Nogle *A*'er er med sikkerhed *i*. Jeg kan ikke undersøge samtlige sager. Hvis jeg har fundet en *i*-sag blandt alle sager, kan jeg sige, at jeg har bevist, at mindst en *A* er *i* og dermed, at de fleste - eller alle - kan være *i*. Og med dette meget store "kan være" flygter man fra behovet for at ændre verdensopfattelse. Man vil derfor udskyde en endelig stillingtagen og dermed ikke ændre verdensopfattelse indtil mere overbevisende argumenter bliver fremlagt.

Jeg tror, det hjælper at gøre disse problemer specifikke, fordi det viser, hvad ufo- og bortførelsesverdenen skal overkomme, når man forsøger at overbevise resten af verdenen - vores selskab ved søen, middagsselskabet såvel som det mere kritiske, videnskabelige publikum - at hvad vi har at sige skal tages alvorligt. Vi må tage stilling til, hvad det er vi forsøger at overbevise om. Vi ved, og alle ved, at folk rapporterer tilfælde af bortførelsesoplevelser. Hvis vi af hensyn til undersøgerne vælger at opfatte alle rapporter lige, hvad enten der er overbevisende omstændigheder eller ej, vil vores publikum nikke høfligt og derefter afskrive alt, hvad vi siger. De vil højst sandsynligt betragte alle rapporter om bortførelser som et interessant psykologisk fænomen.

Hvad nu hvis vi betragter et tilfælde, hvor den påståede, bortførte person er observeret til stede under hele hændelsen? Beviset i dette tilfælde er helt klart. De undersøgere, der rapporterer sagen, var til stedet under hele forløbet, og vidnet forsvandt ikke. Der var ikke noget "manglende tid" og der var ingen andre indikationer på en bortførelse, et ufo eller en fysisk eftervirkning. Den forklaring, som synes mest oplagt er, at personen slet ikke var bortført. Personen kan have genoplevet en tidligere bortførelse - den mest venlige teori - men der er ingen objektiv grund til at antage en fysisk bortførelse. Rapporten om hændelsen handler om en psykologisk oplevelse og ikke en fysisk hændelse. Som jeg allerede har udtrykt, burde en sådan sag ikke blive fremført som en bortførelsesag⁴.

Undersøgere af bortførelsestilfælde bør dele rapporterne i dem, der sandsynligvis er baseret på direkte oplevelser og dem, der sandsynligvis er baseret på andres oplevelser formidlet gennem medierne. Det fremgår af rapporten fra Bortførelseskonferencen ved MIT i 1992, at ikke alle undersøgere ønsker at gøre dette. Vi lever i en fri verden; der er intet, som afholder dem fra at anvende en hvilken som helst - og mere omfattende - definition på fænomenet. Min pointe er blot, at denne rundhåndethed i definitionen gør det svært for alle, der ikke har adgang til de originale rapporter, at tage fænomenet seriøst. De personer, der er bedre informeret kan selv sortere de dårlige sager fra de bedre, men

vore venner og kolleger i den offentlige befolkning og i videnskaben kan ikke. Vi burde gøre det af hensyn til dem. Hvis vi ikke gør det, vil vi opleve en nedgang i vores troværdighed.

VIDENSKABEN OG UFO/BORTFØRELSESFÆNOMENET

Der er stor mistro hos nogle undersøgere til at anvende videnskabelige metoder ved udforskningen af bortførelsessager. Argumentet er nogenlunde som følger: Vores systematiske viden om naturen er meget begrænset; der er mange forhold i naturen, hos dyrene og selv hos mennesket, som videnskaben ikke kan forklare. Som om dette ikke var nok; den tekniske og videnskabelige angrebsvinkel og udforskningen af naturen har medført væsentlige problemer, der ser ud til at kunne ødelægge livet og i sidste ende måske hele jorden. Argumentet er derfor, at vi skal forlade den videnskabelige metode, når vi arbejder med disse nye fænomener - specielt fordi de er så langt fra vores erkendelse. En videnskabelig teori til som forklaring på ufoer eller bortførelser er meningsløs. Vi kan ikke rigtigt afgøre, om fænomenet er fysisk eller psykisk, så at kalde det et fysisk fænomen er meningsløst. De mentale og de fysiske aspekter er så blandede, at det er næsten umuligt at skille dem ad.

Det meste i denne argumentation er baseret på en meget generel og manglende forståelse for, hvad videnskab er og en endnu større mangel på forståelse af den psykologiske videnskab. For det første handler videnskaben lige så meget om metoder, som det handler om fakta og teorier. Det er også en meget kompliceret, social proces. Kogt ind til benet er den videnskabelige metode: Beviser for et forhold i naturen skal præsenteres på en måde, der forklarer hvordan man er kommet frem til dem, gør det muligt for andre at bedømme og kritisere metoderne, som er anvendt til at indsamle beviserne, og gør det muligt for andre at gentage forsøgene og opnå de samme resultater i den udstrækning det er praktisk muligt. Det er en social aftale om at være ærlig og åben med resultaterne samt at gøre alt for at krydschecke, kritisere og i sidste instans verificere de informationer, som vi anvender for at udvide vores forståelse af naturen.

DET VIDENSKABELIGE SAMFUND

Vores teknologiske verden er stykket sammen af komplekse, sande historier, der beskriver naturen. Hvordan kan vi vide, at disse historier er sande? Svaret er, at naturen fungerer på samme måde for russiske ingeniører som for amerikanske videnskabsmænd. Broer, der bliver konstrueret i Frankrig, vil også kunne stå i Kina. Fly, der er lavet i USA, vil også kunne flyve over Brasilien og Australien. Der er bred enighed om historierne om vores natur - i det mindste i en vis udstrækning. Systemet med videnskabelig uddannelse, videnskabelig forskning og formidling af videnskabelige resultater skaber et samfund af viden, hvis resultater findes alle vegne og hvis metoder er universelle.

Desværre er mange af de videnskabelige resultater vanskelige at forstå for almindelige mennesker, som ikke har lært matematiske metoder, og som ikke besidder viden eller forudsætninger for at forstå dem. Fordi videnskaben desuden er inddelt i mange små områder, er mange videnskabelige resultater også svært tilgængelige for andre forskere. De fleste videnskabsmænd var ikke så populære som fysikeren Ernest Rutherford, der skulle have sagt: "Hvis du ikke kan forklare det for barpigen i Eagle Pub, så er det ikke god videnskab". Selv videnskabelige resultater, der må siges at være klassiske, udfordrer både almindelige mennesker og andre videnskabsmænd. Det gælder således tidsrejse paradokset i Einsteins specielle relativitetsteori. Alene den store mængde af detaljeret information i hver eneste special-disciplin inden for videnskaben gør det i praksis umuligt for det menigmand eller forskere at følge med i den seneste udvikling på et område, som er fremmed for dem.

VIDENSKABELIG SPECIALISERING

Den videnskabelige verden, som skaber og bruger de mange resultater om virkeligheden er som nævnt specialiseret og opdelt. I hans berømte eksempel fra 1700-tallet lovpriste Adam Smith specialiseringen ved fremstilling af nåle. En enkelt håndværker, der selv fremstiller hele nåle, kan højst lave tyve om dagen, mens et hold på 10 personer, der arbejder på en fabrik, kan lave 48.000 om dagen. Mænd, der er uddannet til det, og som er specialiserede i en enkelt del af processen, kan altså gennemsnitlig lave 4.800 nåle om dagen. Det vil sige, at specialisering forøger produktionen af nåle mange gange - en visdom, der også er taget i anvendelse af videnskabsmænd og fonde, der finansierer forskning⁵.

Det "industrielle system" er grundigt indført i videnskaben og med de samme resultater. Kollegialt teamarbejde af høj kvalitet og kompleksitet findes over hele verden. Systemet består af mange uafhængige forskningscentre, der samarbejder og regelmæssigt udveksler information og forskere. Lige siden middelalderen har forskere og akademikere samarbejdet og været mobile. Deres største fornøjelse er at besøge hinandens universiteter og laboratorier. Desuden deltager de i store kongresser på attraktive steder (Venedig, Prag, Paris, Honolulu) for at diskutere, argumentere og kritisere hinandens arbejde. Dette ligger i deres blod. Resultaterne tilflyder forskningstidsskrifter, som bliver solgt og læst internationalt.

Det internationale, videnskabelige samfund er organiseret på nogenlunde samme måde som det moderne kommunikationsmiddel, som voksede direkte ud af det akademiske miljø: Internettet. Internettet er et netværk, som kun eksisterer gennem en samling af uafhængige men samarbejdende centre eller knuder. Hver af disse bliver administreret lokalt. På basis af fuldstændig frivillige organisationer bliver hvert knudepunkt konfigureret, så det kan sende meddelelser igennem hele det komplekse system til ethvert andet knudepunkt. Hvert knudepunkt kan også fungere som et mellemed for transmission af meddelelser fra et knudepunkt til et andet.

Lige som brugerne af Internettet er det videnskabelige samfund i virkeligheden en samling af underkomiteer, som for det meste anerkender hinandens eksistensberettigelse inden for hvert af deres specialiserede områder. Og lige som de specielle interessegrupper på Internettet er det sjældent, at en videnskabelig gruppe kommenterer eller deltager i en anden gruppe.

VIDENSKABELIGE LAV

De uafhængige grupper i videnskaben har flere karaktertræk fælles med de kendte, gamle sociale organisationer, gilderne eller lavene, som i en vis forstand var forløberne for de universiteter, der nu støtter forskningen. Et lav var forbeholdt en ganske bestemt profession, og denne beskyttede nøje sine rettigheder. I middelalderen afviste man arbejde udført af personer uden for lavet. I den moderne verden vil et videnskabeligt fremskridt, der kommer fra en person uden for den videnskabelige gruppe, formodentlig lide samme skæbne. I middelalderen var der politisk krig mellem lavene og de håndværkerne, der var uden for. Sidstnævnte måtte kun sælge deres varer uden for byerne, hvor lavene rådede. Kunderne kunne så senere smugle varerne tilbage i byerne.

Videnskabsmænd, der producerer resultater uden for deres specialitet eller i områder, der ikke er anerkendte, risikerer at få deres arbejde fordømt eller afvist af videnskabelige lavmedlemmer. Den moderne form for fordømmning er simpelthen, at resultaterne nægtes optagelse i videnskabelig tidsskrifter. Til tider er denne lav-mentalitet meget tydelig. John Garcia, en forsker som specialiserede sig i stråleforskning, opdagede i 1955, at rotter i et enkelt forsøg kunne oplæres til at undgå mad, der senere ville give dem en alvorlig mavepine (maden indeholdt en ikke-dødelig mængde af gift, som gjorde dem meget syge). Garcia's forskning var eksemplarisk, men den modsagde to centrale teorier om indlæring: At al indlæring sker gradvist og at forsinkelse af konsekvenser reducerer indlæringsevnen. Derfor blev hans resultater holdt uden for de vigtigste psykologiske tidsskrifter i årevis⁶. Garcia og hans resultater er nu - fyrré år efter starten af hans arbejde - fuldstændigt accepteret. Men den fjendtlighed og afvisning, han oplevede, giver et godt indtryk af de etablerede, videnskabelige gruppers modstand mod udefra kommende, som kommer for nært på deres videnskabelige område.

ANGSTEN FOR VIDENSKABELIG FIASKO

Videnskabsmænd er bange for fejltagelser. Videnskabens struktur med offentligheden som dem, der efterprøver eller afviser videnskabelige resultater, er modsætningen til eksistensen af udokumenterede påstande og teorier, der ikke kan eftervises. Men det ser ud til, at uunderbyggede påstande kommer frem i hver generation og eksisterer længe nok til at gøre videnskaben som helhed til skamme. Eksempler er N-stråler i 1800-tallet, polyvand i 1960erne og kold fusion i 1980erne. Disse eksempler eksisterede længe nok til at opbygge folks forventninger, før de endte med den nødvendige afvisning. Dermed endte

det med dårlig presseomtale for videnskaben. De var faktisk eksempler på den succesfulde anvendelse af den videnskabelige model. Eftersom alle de nævnte fejlteorier endte med at blive afvist, repræsenterer de systemets succeshistorier og ikke fejltagelser.

Men både de personlige omkostninger og omkostningen for det videnskabelige omdømme var meget store ved disse falske videnskabelige resultater. Man begynder at forstå, hvorfor ufo-fænomenet ignoreres og ikke bliver taget alvorligt ved at betragte den virkelige og berettigede frygt for nederlag ved fejltagelser sammen med de videnskabelige gruppers traditionelle fjendtlighed og konservatisme over for nye ideer. Specielt når resultaterne bliver præsenteret af videnskabelige amatører på deltid som historikere, malere, psykiatere og socialarbejdere for ikke at tale om nogle af de mindre videnskabeligt trænedede personer (militærpersoner, piloter, politimænd, luftfartsledere og almindelige mennesker).

Næsten alle videnskabsmænd accepterer udtalelser fra almindeligt anerkendte videnskabsmænd inden for områder, der er fremmede for dem selv. Inden for deres eget område accepterer videnskabsmanden kun udtalelser fra de anerkendte medlemmer af gruppen, hvilket er en del af den specialiserede karakter af videnskaben og lav-mentaliteten hos videnskabsmændene. Det rejser nogle vigtige spørgsmål: Hvilke kvalifikationer skal man have for at kunne bedømme resultater om ufoer og lignende fænomener? Hvem kan accepteres som ekspert til at vurdere beviserne? Hvad er beviserne? Og hvilke konklusioner kan drages på basis af materialet?

Udøvende videnskabsmænd antager ofte, at al videnskab drejer sig om veldefinerede områder, hvor der findes bestemte metoder og mål. Dette er da også sandt for hovedmængden af institutionsforskningen inden for områder, hvor det er klart, at mere viden eller bedre metoder kan føre til afgørende nye resultater. Jeg tænker specielt på molekylær biologi, faststof fysik og kernefysik, hvor fremskridt i forståelsen af sammensætningen og udviklingen af organismer, organiseringen af kommunikation og information samt frigivelsen af energi er vigtige, umiddelbare mål.

Men denne antagelse om videnskabens områder er ikke helt korrekt. Mennesker, der arbejder på endnu vanskeligere spørgsmål som bortførelsernes natur og eksistensen af udenjordiske væsner kan også være fuldstændig legitime forskere, uanset hvad deres baggrund er: Historie, kunst, psykiatri, socialt arbejde, atomfysik eller psykologi (blot for at nævne nogle få professioner). Det vigtigste er, at de respekterer de videnskabelige regler om kommunikation. De får måske ikke umiddelbart anerkendelse fra andre videnskabsmænd for at spille efter reglerne, men hvis de gør klart, hvordan de har defineret begreberne, hvordan de har samlet data ind og hvordan de har fortolket dem, så vil deres resultater efterhånden blive respekteret af andre forskere. Og hvis andre forskere respekterer arbejdet, så vil befolkningen følge efter.

HVORNÅR VIL VIDENSKABEN LYTTE?

Svaret på dette spørgsmål er vigtigt, for når videnskaben begynder at lytte, vil resten følge efter. Både den indflydelsesrige offentlige opinion (mediepersoner, lovgivere m.fl.) og den almindelige person på gaden. Thomas Kuhn, den berømte nutidige videnskabsfilosof, har påpeget, at en videnskabelig omvæltning sjældent sker ved at overbevise den ældre generation af modstandere. Det er i stedet den unge generation, der umiddelbart bliver overbevist, mens den ældre generation, der ikke er i stand til forholde sig lige så fleksibelt til nye ting, simpelthen forsvinder af naturlige årsager - og sammen med dem modstanden⁷. Abraham Pais, der biograferede Albert Einstein, gør opmærksom på de samme forhold omkring Einsteins specielle relativitetsteori. Teorien blev ikke accepteret af de ældre forskere da teorien blev fremført i 1905⁸. Pais påpeger også, at Einstein, på trods af at han var en af grundlæggerne af kvanteteorien, ikke selv kunne acceptere teoriens videreudvikling af hans samtidige. Einstein foretrak den klassiske determinisme, idet han helt til slutningen af sit liv fastholdt en tro på, at "Gud spiller ikke terninger med universet".

Betyder dette, at uanset hvad ufoorganisationerne gør, vil folk til sidst acceptere teorien om udenjordisk intelligens, når bare de gode argumenter bliver fremført? Bestemt ikke. Ikke hvis der blandt ufoorganisationerne er uenighed om, hvilke metoder der bør anvendes. Den unge generation af intellektuelle, forskere og politikere, som man er i stand til at overtale frem for de ældre, er for sofistikerede til at blive overbeviste om et verdenssyn, der ikke er i stand til at skelne mellem psykiske fantasier og udenjordisk besøg.

Jeg er nok ikke selv i stand til at sige, hvad kernen i ufobortførelserne er, og det gør heller ikke så meget. Selv i "normal" videnskab vil der være randområder af ikke særligt veldefinerede fænomener og usikre resultater, som repræsenterer overgangen til de kontroversielle områder. At der eksisterer kontroversielle spørgsmål er ikke i selv sig et fundamentalt problem, når bare de videnskabelige metoder anvendes til at besvare dem. Typiske spørgsmål af kontroversiel art inden for bortførelsesforskningen er: Hvad er den "nordiske type"? Hvad er betydningen af iscenesættelsen? Er der manglende fostre? Disse spørgsmål er velegnede til yderligere forskning og til en afklaring. For mig synes det vigtigste at være, at der blandt ufoforskerne er bred enighed om, at kontroversielle spørgsmål vedrørende bortførelser og ufoer skal kunne løses - og løses ved hjælp af dén videreudvikling af almindelig fornuft, der også bliver kaldt for videnskab.

VIDENSKABELIGE ASPEKTER VED BORTFØRELSFÆNOMENET

Den almindeligt udbredte "ufoteori" går ud på, at der eksisterer fremmede rumskibe og at folk bliver bortført i disse. Denne teori må overkomme en hel række barrierer for at blive taget alvorlig. Hver barriere er faktisk grænsen for, hvad uddannede mennesker er i stand til at acceptere i form af isolerede påstande, der ikke passer ind i deres nuværende verdensbillede. Det brede billede, som ufoteorien repræsenterer, er for meget for de fleste

videnskabsmænd. Det omfatter nemlig telepati, bevægelse tværs gennem fysisk materiale, bevægelser som ligger uden for vores grænser og med farlige g-påvirkninger samt fremdrift, som ikke ser ud til at reagere med atmosfæren.

Når denne mængde af påstande skal forklares, falder den gennemsnitlige videnskabsmand derfor tilbage til den langt mere troværdige, psykologiske forklaring: Hukommelsen kan snyde folk, sanseindtryk er tvetydige og upålidelige, socialt pres og gevinst motiverer for løgne og hypnose kan lede påvirkelige vidner. Ved at basere sig på en hvilken som helst af disse muligheder kan hele menuen med uforelaterede fænomener afvises som en kombination af individuel og socialt psykologisk vildfarelse.

NÅR DATA ERSTATTER EN TEORI

Lad os holde en lille pause for at se nogle år tilbage til det tidspunkt, hvor fysikken oplevede store omvæltninger. Det giver et godt perspektiv på problemet med fortolkning af ufo- og bortførelsesdata. Efter 1895 kunne fysikerne ved modellering af universet ikke længere anvende den klassiske bevægelsesteori. Kvanteteorien medførte dengang radikale ændringer i opfattelsen af årsag/virkning. Atomere kunne udsende lys med større eller mindre sandsynlighed - ikke et deterministisk forhold. Stoffets grundlæggende bestanddele var enten partikler med bølgeegenskaber eller bølger med partikelegenskaber, afhængigt af det tidspunkt, man betragtede dem. Man kunne ikke samtidigt måle både position og bevægelse med stor nøjagtighed. En partikels tilstand blev afgjort i netop det øjeblik, man målte den, og samtidig bestemte tilstanden for en partikel, som var så langt væk, at informationen ikke kunne være overført fra den første partikel. Disse forskelle betyder ikke, at kvantefysikken er unøjagtig; den er faktisk meget præcis. Men til forskel fra relativitetsteorien forklarer den ikke universet på en deterministisk måde.

En af årsagerne til, at fysikerne havde svært ved at forstå og acceptere kvantefysikken var, at den var baseret på det faktum, at fortolkning af måleresultater er fuldstændig afhængig af teoretiske forudsætninger for disse målinger. Hvis man overførte de klassiske forudsætninger for målinger til kvantefysikkens mikroniveau, gav intet mening længere. Eisenbud sagde⁹:

"Til sidst bliver teorien så velkendt, at vi ikke længere forstår betydningen af fortolkning af en observation... Men når teorien ikke længere holder, nedbrydes det kendte forhold mellem dens mening og observationerne. Vi må derfor gå tilbage til de oprindelige observationer og deres indbyrdes relationer og herfra forsøge at opbygge en ny og passende teori".

Ufo-verdenen er stillet over for det samme dilemma. Resultaterne fra forskning i bortførelser kan ikke på en enkel måde fortolkes som oplevelser, der passer ind i vores sædvanlige rammer. Vi bliver nødt til at vende tilbage til vores "oprindelige observationer og deres indbyrdes relationer". Så kan vi udvikle en ny og dækkende teori, der kan forklare de generelle træk ved disse hændelser og reducere undtagelserne til et så lille antal, at vi kan have tillid til os selv. Hvis vi kan skabe denne selvtillid gennem en

relevant teoretisk forståelse, så kan vi give den videre til i hvert fald den unge generation af både videnskaben og den almindelige befolkning. De følger vores undersøgelser og vort arbejde med interesse, men de venter på, at vi skal afklare vor egen forståelse af fænomenet, inden de vil acceptere den.

Personligt kan jeg ikke selv forstå hele ufofænomenet ud fra et teknisk synspunkt. Det ligger over min forstand, hvorledes personer kan bevæges gennem fast materiale og hvordan ufoerne flyver. Det er klart, at disse forhold kræver en bedre forståelse af vor natur, end man i øjeblikket har inden for fysik og teknik. Men i relation til det psykologiske fænomen må nogle kommentarer til mine kolleger i ufo-verdenen være på sin plads. De drejer sig om sandsynligheden af og den nuværende videnskabelige status for nogle af de begivenheder, der optræder i forbindelse med udforskningen af ufoer og bortførelser. Nogle af disse fænomener er næppe så ekstraordinære, som de ser ud til ved første øjekast.

HYPNOSE OG HUKOMMELSE

Hypnose har en lang og farverig historie. Emnet har tidligere været lige så kontroversielt som ufoer er det i dag, og det er stadig et kontroversielt fænomen. Det mest radikale - eller skeptiske - syn på hypnose er, at det ikke er mere end et skuespil, der er foreslået af hypnotisøren og villigt og bevidst udført af patienten. På den anden side er der mange forhold ved hypnose, som er meget forskellige fra dem, der kan skabes med frivilligt skuespil. Det var opdagelsen af, at man kunne fjerne hysteriske symptomer, som startede Freuds interesse i forholdene omkring neurotiske symptomer og som ledte til udviklingen af psykoanalysen¹⁰.

Der er blevet foretaget en hel del seriøs forskning i hypnose for at afklare, hvor mange ændringer af bevidstheden der skyldes den hypnotiske proces. Den enkleste forklaring af den nuværende viden er: Hos meget suggestive personer fremkalder hypnose en mental tilstand, hvor eksterne instruktioner (fra hypnotisøren) kan ændre personens bevidste mentale tilstand. Både hukommelsen af tidligere begivenheder og opfattelsen af den nuværende situation kan blive påvirket på en måde, der ikke kan lade sig gøre uden hypnose. Det skal understreges, at ikke alle personer er lige nemme at hypnotisere. Meget suggestive personer har nemmere ved at opleve de radikale ændringer af bevidstheden, som er karakteristiske for hypnose, mens personer, der ikke er suggestive, aldrig oplever den samme markante ændring af bevidstheden.

En stor del af debatten om brugen af hypnose i forbindelse med bortførelsessager drejer sig om, hvorvidt de oplevelser, der kommer frem under hypnose, nødvendigvis er sande. Det er de ikke! Omfattende forskning har påvist, at man under hypnose lige så vel kan lade fantasien løbe, som når man ikke er under hypnose. Samtidig med at hukommelsen er ændret under hypnose, mindskes nøjagtigheden af de huskede detaljer¹¹. Som de fleste der har studeret ufoer og bortførelsesfænomener ved, er dog ikke alle tilfælde afhængige af information frembragt under hypnose. Vidner husker ofte noget af hændelsen - tit endda det meste - uden brug af hypnose.

Tilsvarende omfattende forskning har vist, at hypnose både kan skabe og fjerne hukommelsestab. Blokeringer af hukommelsen efter et trauma eller tidligere hypnotiske instruktioner kan fjernes ved senere brug af passende hypnoseteknikker¹². Det er muligt at skabe en "skjult oplevelse" hos en hypnotisk egnet person, således at en reel oplevelse faktisk ikke kan huskes af vidnet, førend han eller hun bliver instrueret om at huske den. Dette er en almindelig teknik hos scenehypnotisøren: Den hypnotiserede, der opfører sig som en hund og gør, bliver instrueret om ikke at kunne huske oplevelsen af hypnotisøren. Hypnotisøren kan indlægge en nøgle, så personen senere kan bringes til at huske hændelsen: "Når du vågner op, vil du ikke huske noget af det, der er sket, indtil jeg placerer hånden på din skulder". Resultatet er, at personen har nogle oplevelser, som han eller hun ikke kan huske indtil senere. Så længe hypnotisøren ikke anvender nøglen, er hændelsen ikke tilgængelig for bevidsthedens hukommelse. Men når nøglen bliver anvendt, kan hændelsen huskes igen.

Man kan forestille sig, hvad der sker, hvis en hypnotisør siger til en person under hypnose: "Du kan under ingen omstændigheder huske denne hændelse", hvorefter hypnotisøren helt forsvinder ud af personens liv¹³. Den hypnotiserede person vil have et hul i sin hukommelse. Hvis personen blev omhyggeligt udspurgt, ville man måske opdage, at han gik til et hypnoseshow, at han sad blandt publikum samt at hans venner opfordrede ham til at deltage i showet og at han kom hjem. Men han ville ikke kunne huske sin egen deltagelse i showet eller hvad han lavede under showet. Dette ville være "manglende tid". Under disse omstændigheder kunne en anden hypnosese session med en anden hypnotisør fjerne blokeringen af hukommelsen og etablere det fulde hændelsesforløb. Eller alternativt kunne oplevelsen langsomt komme tilbage i hukommelsen efter en tilstrækkelig lang tidsperiode.

Vi ved med andre ord, at hypnose kan anvendes til at blokere for en bevidst erindring af en oplevelse, og vi ved, at erindringen kan genkaldes f.eks. ved brug af hypnose på ny. Derfor ved vi også, at brug af hypnose til at få vidner til at genkalde sig oplevelsen af en bortførelse ikke er en umulighed. Vi ved til gengæld ikke, om den genkaldte historie er korrekt. Man skal anvende hypnose med stor forsigtighed for ikke at lede vidnet. Som tidligere beskrevet, er oplevelser husket under hypnose ikke mere nøjagtige end erindring i almindelighed.

TELEPATI

Mennesker kan overføre budskaber telepatisk. Det empiriske materiale for dette er meget omfattende. Mens hverken den psykologiske teori eller den nuværende fysiologiske teori kan forklare indiciene, ser data ud til at være signifikante. Der er ikke tilstrækkelig plads her til at komme ind på den psykiske forsknings historie, der strækker sig over et århundrede. Beviserne for telepati afhænger ikke af brugen af spiritistiske medier, hvilket altid er en farlig vej. I første omgang var det arbejde udført af J.B. Rhine¹⁴. Senere har mange andre forskere tilført emnet endnu mere troværdighed^{15 16 17}.

De eksperimentelle studier af telepati er for det meste statistiske og meget grundlæggende. De bedste af dem anvender billeder af komplekse scener, som så bliver gengivet af den telepatiske person i større eller mindre grad. Den statistiske analyse af overensstemmelsen mellem den oprindelige scene og den fremkomne tegning (ved forsøg under kontrollerede forhold, som udelukker aftalt spil, snyd eller forudindtaget), har nogle gange givet forbavsende resultater. I det lange løb har disse resultater været bedre end hvad der kan opnås ved tilfældighed¹⁸.

Det er ligger derfor inden for rammerne af den nuværende videnskabelige viden, at information kan overføres telepatisk mellem mennesker. Derfor er brugen af telepati ved bortførelsessager ikke helt uden sidestykke i den menneskelige forståelse og videnskaben.

VISUELLE ILLUSIONER

Kunstig virkelighed skabes gennem to- eller tre-dimensionale visuelle billeder, som giver illusionen af objekter i rummet. Dette kan gøres med widescreen lyd og billede. Det kan gøres med holografi. Eller det kan gøres ved hjælp af stereobilleder. Mens holografi stadig mangler soliditet i billederne mangler de ikke detaljerne. Det ligger derfor inden for rammerne af vor nuværende videnskabelige formåen at kunne skabe en alternativ, visuel virkelighed, der har soliditeten (lydsiden har man kunne skabe for lang tid siden). Man kan opnå en god effekt i biografer og foran store skærme ved brug af I-Max systemer, der er ganske overbevisende til at skabe illusionen af bevægelse. Kunstig virkelighed skabes også i flysimulatorer, hvor succesen understreges af de følelsesmæssige reaktioner i simulatoren, som ved simuleringen af farlige situationer ligner - hvis de da ikke er identiske med - de reaktioner, der forekommer i virkeligheden. Derfor er oplevelserne af iscenesættelse, sådan som de bliver beskrevet i litteraturen om bortførelser, ikke uden sidestykke i den menneskelige viden og kapacitet inden for teknologien.

HALLUCINATIONER

Hallucinationer kan skabes ukontrolleret gennem brug af hallucinogener, gennem fjernelse af alle sanseindtryk eller gennem hypnose. Husk på, at hypnose er et virkningsfuldt hallucinogen. En person under hypnose kan bringes til at reagere på sanseindtryk, der kun er skabt gennem hypnose. Den teknik, der anvendes i den indledende fase af trancen, er netop motoriske sanseindtryk, der er induceret af hypnosen ("dine øjenlåg bliver tunge, dine hænder hænger sammen og du kan ikke skille dem ad, dine arme bliver bløde og du kan ikke løfte dem fra stolen"). Andre og mere komplekse oplevelser kan skabes af mere kompetente hypnotisører. Derfor er oplevelsen af hallucinationer, sådan som de rapporteres af de bortførte, ikke helt uden for den menneskelige erfaring.

BORTFØRELSER OG ILLUSIONER, HYPNOSE OG TELEPATI

Den typiske bortførelseshistorie som beskrevet i bøger af Hopkins og Jacobs samt artikler af Carpenter kan inkludere elementer af telepati, hypnose og illusioner. Det fremmede væsen kommunikerer ved hjælp af telepati, ved brug af tæt fysisk kontakt bliver vidnet bragt i en anden bevidsthedstilstand og vidnet oplever forskellige scener enten som en hallucination med "kunstig virkelighed" eller som en hypnotisk induceret fortolkning af virkelige begivenheder, hvori de fremmede spiller en rolle. Som det fremgår af de tidligere afsnit, er denne tilsyneladende utrolige kombination af oplevelser - telepati, illusioner og hallucinationer - ikke uden for grænserne af vores forståelse eller erfaring. Alle fænomenerne kendes enkeltvis, og de kan under bestemte omstændigheder skabes eller kontrolleres af mennesker.

VIDNERNES TROVÆRDIGHED

Al videnskab er baseret på observationer. Og i den sidste ende er al videnskab baseret på menneskelig observation og fortolkning af resultater fra selv de mest sofistikerede måleinstrumenter. Det er godt at huske på, at for 150 år siden anvendte videnskaben færre instrumenter og mere simple instrumenter. Naturvidenskab, som udført af Charles Darwin, krævede blot en notesbog og en tegneblok. Og uanset om man anvender et meget kompliceret mekanisk eller elektronisk instrument til målingen, er det altid i sidste ende mennesket, der fortolker, hvad der bliver målt og vejlet.

Hvis ufovidner og de bortførte er fortrinsvis upålidelige observatører, så er hele grundlaget suspækt, idet beviserne herved er indsamlet med upålidelige måleinstrumenter. Deres fordrejninger og påvirkninger kunne være ansvarlig for de unormale forhold, der synes at være i rapporterne. Det viser sig faktisk, at Bartholomew et al¹⁹ i et studie af biografier af 152 angiveligt ufobortførte og kontaktpersoner kunne påvise, at frekvensen af personer med "fantasi-tilbøjelighed" var højere end for befolkningen som helhed. De anvendte biografiske data strækkede sig fra 1500-tallets kilder til de nutidige, og der blev ikke skelnet mellem, hvad ufoforskere ville kalde kontaktpersoner kontra mere pålidelige vidner til bortførelser. Men det bedste ufo- og bortførelsesmateriale er ikke suspækt. Spanos et al²⁰, Bloecher, Clamar og Hopkins²¹ og Rodeghier et al²² har gjort det klart, at ufo- og bortførelsesvidner ikke har en tendens til psykopatologi. Derfor er der ingen grund til på forhånd at afvise deres rapporter, fordi deres personlighedstræk gør dem mindre troværdige end observatører af andre fænomener²³.

Det er nødvendigt at tage de rigtige forholdsregler, når man rapporterer ekstraordinære hændelser. Både rapportoptagere og gode videnskabsmænd ved, hvordan man skal lytte, hvordan man undgår at lede vidnet, hvordan man hjælper tilbageholdende eller forskrækkede vidner uden at lægge ordene i deres mund. Eller med andre ord: Hvordan man i almindelighed undgår at påvirke kilden til informationer. Det samme gør sig gældende, hvor der er tale om utraditionelle metoder som hypnose. Brug af hypnose til juridisk brug eller ved ufoundersøgelse må nødvendigvis være underlagt nøje kontrol. Kvalitetsdata fra

hypnose skal ledsages af dokumentation for, at de rigtige forholdsregler er blevet fulgt. Arbejde udført af Carpenter og Haines giver et godt indtryk af, at de nødvendige forholdsregler blev taget i deres studier^{24 25 26}.

BETINGELSER FOR ACCEPT AF BORTFØRELSFÆNOMENET

I modsætning til vore videnskabelige kolleger, tager mange af os det for givet, at uforrapporterne drejer sig om udenjordiske besøgende. Det er umuligt i denne sammenhæng at komme ind på, hvad der støtter denne teori. Når beviserne samles og præsenteres konsistent, er de overbevisende. Men de bliver sjældent samlet og præsenteret på denne måde. Det klassiske arbejde - som er udført af Jacobs, Hynek og NICAP om teorien om udenjordiske besøgende - er over tyve år gammelt og daterer sig til før bortførelsesfænomenet. Dette arbejde er respekteret, men ikke læst i særlig stor udstrækning og slet ikke uden for den ufologiske verden.

En følgevirkning af dette er, at usikkerheden om udenjordiske besøgende udelukker accepten af bortførelsesfænomenet. Hvis jeg ikke er sikker på, at udenjordiske ufoer eksisterer, hvordan kan jeg så acceptere, at der sker bortførelser? I dette tilfælde tilføjer argumenterne om bortførelser ikke troværdighed til teorien om de udenjordiske ufoer - tværtimod øger usikkerheden om udenjordiske ufoer mistroen til bortførelsesfænomenet. Dette er et klassisk eksempel på det, der kaldes for Bayes' sætning: Sandsynligheden af en begivenhed, givet en række støttende beviser, afhænger ikke kun af begivenheden, altså hvor stor sandsynligheden er for begivenheden på forhånd. Hvis beviset for, at ufoer er udenjordiske enten mangler eller bliver afvist, bliver sandsynligheden for at bortførelsesoplevelser har noget med ufoer (forstået som udenjordisk besøgende /red) at gøre lav. Dette skader omgående troværdigheden af bortførelsestilfældene, idet de nu ses i lyset af, at ufoer i sig selv ikke er sandsynlige.

I den udstrækning vi kan løse dette problem, er svaret at præsentere ufobeviserne og beviserne for bortførelser sammen i en fornuftig sammenhæng, hvor ufobeviserne skaber den nødvendige sandsynlighed for bortførelserne. Det kan være bøger, kurser eller visuelle medier. Der har været en tendens til kun at koncentrere sig om bortførelserne - en tendens, som i lyset af disse sagers vigtighed godt kan forstås. Men den omfattende og vel undersøgte mængde af ufoberetninger fortjener lige så meget opmærksomhed som bortførelserne, fordi en udenjordisk teori om de klassiske ufotilfælde er en forudsætning for en udenjordisk fortolkning af beviserne for bortførelserne.

KONKLUSIONER: EN SYNTESE ER NØDVENDIG

Hvor er vi så? Vi mangler sikkerhed omkring de beviser, der kommer frem under hypnose eller alene gennem erindringen. Vi har brug for supplerende beviser, f.eks. i form af andre vidner til folks bortførelser (som Linda-sagen), deres forsvinden eller deres

genkomst. Eller vi har brug for supplerende fysiske beviser for en bortførelse: Altså bevis for rapportørens beretning om at have været bortført af noget. Dette er hverken mere eller mindre end de beviser, der kræves i forbindelse med ufor rapporter. En ufor rapport er trods alt lige så meget en rapport om en personlig oplevelse som en rapport om en bortførelse er det.

Selv ved store beskrivelser af enkelte eller flere sager er man nødt til at respektere kravene fra det videnskabelige publikum: At forklare undersøgelsesmetoderne tydeligt nok så andre kan både kritisere og gentage metoderne. Selv om det er forståeligt, er det beklageligt, at den nuværende praksis for de seriøse og produktive undersøgere er at præsentere resultaterne som en attraktiv salgsvare for at høste en personlig belønning. De har klare personlige og finansielle årsager til dette. Specielt når der ikke er nogen klar akademisk eller etableret finansiell eller social belønning at hente ved være en samvittighedsfuld og faglig forsker af ufoer eller bortførelser, som kan opveje den tid og de ressourcer, som forskeren anvender på sagen. Men der er både mulighed og behov for en metodisk og empirisk syntese af den nuværende forskning i bortførelser. Lige som der er et tilsvarende behov for en lignende syntese af de sidste 30 års forskning i traditionelle ufoberetninger. En sådan syntese bliver nød til at forholde sig til de metodiske spørgsmål og problemer, der er rejst i denne artikel samt forholde sig til det store antal ufoberetninger, som er blevet indsamlet, analyseret og vurderet af den nuværende generation af bortførelsesforskere.

NOTER

1. Don Donderi er adjunkt ved det psykologiske institut ved McGill Universitetet, Montreal, Canada. Hans interesser omfatter perception og hukommelse, og han forsker bl.a. i menneskelige faktorer og ergonomi.
2. The Random House Dictionary of the English Language, anden udgave, uforkortet (New York: Random House, 1987).
3. Elizabeth Loftus: "Eyewitness Testimony" (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1979).
4. Gilda Moura: "A Transpersonal Approach to Abduction Therapy". I Andrea Pritchard, David E. Pritchard, John Mack et al (red.): Alien Discussions: Proceedings of the Alien Abduction Study Conference (Cambridge, Mass.: North Cambridge Press, 1994): 485-92. Se også Loftus, 195.
5. Adam Smith: "The Wealth of Nations" [1776] (New York: Modern Library, 1937), 4-5.
6. John Garcia: "Tilting at the Paper Mills of Academe", American Psychologist 36, no. 2 (1981): 149-58.

7. Thomas Kuhn: "The Structure of Scientific Revolution" (University of Chicago Press, 1962)
8. Abraham Pais: "Subtle is the Lord: The Science and Life of Albert Einstein" (New York: Oxford University Press, 1982)
9. L. Eisenbud: "The Conceptual Foundations of Quantum Mechanics" (New York: Van Nostrand Reinhold, 1971).
10. Ernest Jones: "The Life and Work of Sigmund Freud" (New York: Basic Books, 1953), 1:226-230.
11. Jane Dywan and Kenneth Bowers: "The Use of Hypnosis to Enhance Recall", Science, 222 (1983): 184-185.
12. M.E. Miller og Kenneth Bowers: "Hypnotic Analgesia: Dissociated Experience or Dissociated Control?", Journal of Abnormal Psychology 102, no. 1 (1993): 29-38.
13. Eller, som det muligvis er tilfældet ved bortførelser, at dukke op jævnligt i folks liv for at gentage instruktionen.
14. J.B. Rhine og J.G. Pratt: "Parapsychology: Frontier Science of the Mind (Springfield, Ill.: Thomas, 1957).
15. Charles Honorton: "Relationship between EEG Alpha Activity and ESP Card-Guessing", Journal of the American Society for Psychical Research, 63 (1969): 365-74.
16. William G. Braud: "Relaxation as a Psi-Conductive State", Bulletin of the Psychonomic Society, 3, no. 2 (1974): 115-18.
17. H. Eisenberg og Don C. Donderi: "Telepathic Transfer of Emotional Information in Humans", Journal of Psychology, 103 (1979): 19-43.
18. Oversætters note: Det er vigtigt at bemærke, at den beskrevne metode netop baserer sig på en *subjektiv* bedømmelse af ligheden mellem to billeder - ofte foretaget af personer, der er positivt interesserede i telepati. Metoden er derfor næppe særligt anvendelig og er derfor ofte blevet kritiseret af bl.a. skeptikerorganisationen CSICOP.
19. Robert E. Bartholomew, Keith Basterfield og G.S. Howard: "Ufo Abductees and Contactees: Psychopathology or Fantasy Proness?", Professional Psychology: Research and Practice, 22, no. 3 (1991): 215-22.
20. Nicholas Spanos, P.A. Cross, K. Dickson og S. DuBreuil: "Close Encounters: An Examination of UFO Experiences", Journal of Abnormal Psychology, 102, no. 4 (1993): 624-32.

21. Ted Bloecher, Aphrodite Clamar og Budd Hopkins: "Final Report on the Psychological Testing of UFO "Abductees"" (Mount Rainier, Md.: Fund for UFO Research, 1985).
22. Mark Rodeghier, Jeff Goodpaster og Sandra Blatterbauer: "Psychosocial Characteristics of Abductees: Results from the CUFOS Abduction Project", Journal of UFO Studies, new ser. 3 (1991): 59-90.
23. Se artiklen "Et studie af fantasi-niveau hos 13 tilfælde af påståede bortførelser fra John Macks bog "Abduction" i dette nummer af Ufologisk Tidsskrift.
24. John S. Carpenter: "Double Abduction Case: Correlation of Hypnosis Data", Journal of UFO Studies, new ser. 3 (1991): 91-114.
25. Richard F. Haines: "Multiple Abduction Evidence - What's Really Needed?". I: Andrea Pritchard, David E. Pritchard, John Mack, et al., red.: Alien Discussions: Proceedings of the Alien Abduction Study Conference (Cambridge, Mass.: North Cambridge Press, 1994), 240-245. Se også Richard F. Haines: "Novel Investigative Techniques", i Alien Discussions, 468-69.
26. Richard F. Haines: "Hypnosis: Problems and Techniques". Foredrag ved den National Conference on Anomalous Experience, Temple University, Philadelphia, 1990.

Oversat fra: "The Scientific Context of the UFO/Abduction Phenomenon", International UFO Reporter (CUFOS), Vol. 21, No. 1 (Spring 1996)

Oversættelse: Per Andersen

ET STUDIE AF FANTASI-NIVEAU HOS 13 TILFÆLDE AF PÅSTÅEDE BORTFØRELSER FRA JOHN MACKS BOG "ABDUCTION"

Af Joe Nickell

INTRODUKTION

Lige siden Robert A. Baker offentliggjorde sin banebrydende artikel i *Skeptical Inquirer* (Baker, 1987-1988) har der hersket en voldsom debat omkring hans påstand om, at de selvudnævnte "ufo-bortførte" udviste en række karaktertræk, der tyder på et fantasi-niveau over gennemsnittet. Baker henviste til de "vigtige men oversete" resultater fra Wilson og Barber (1983), der optegnede et antal faktorer, der identificerer personer med en meget god fantasi. Baker anvendte Wilson og Barbers resultater på ufobortførte og fandt en kraftig sammenhæng. Baker forklarede også, hvordan en overfladisk undersøgelse foretaget af en psykolog eller psykiater kunne vise, at den "bortførte" var fuldstændig normal. Men et dyberegående kendskab til den pågældende persons baggrund og vaner ville afsløre fantasi-tilbøjelighed for den mere trænede observatør.

Baker argumenterede for, at forfatteren til bogen *Communion*, Whitley Strieber, er et klassisk eksempel på en person med fantasi-tilbøjelighed (betegnes på engelsk som "fantasy-prone personalities", hvorfor der i det følgende anvendes sammentrækningen FPP /red). Bogen beskriver den "sande historie" om Whitley Stribers egen påståede bortførelse. Baker konstaterede, at Strieber udviste symptomer på nemt at kunne hypnotiseres, en levende hukommelse og oplevelser af søvnrelaterede hallucinationer (drømme når man vågner). Han er også forfatter af okkulter og meget fantastiske romaner samt udviser andre træk af at være FPP. En efterfølgende og tilsyneladende uafhængig analyse af Bartholomew og Basterfield (1988) gav samme konklusioner.

Wilson og Barbers analyser behandlede ganske vist ikke sager med bortførte (på tidspunktet for analysen var der kun en håndfuld kendte sager). Nogle af deres metoder synes også at være mere relevante for andre typer af oplevelser end bortførelsessager, såsom psykiske oplevelser. Selv om kriterierne for FPP ikke er blevet fastlagt præcist, omfatter disse forhold som en god fantasi, lethed ved at blive hypnotiseret, påstande om psykiske evner og healing, ud-af-kroppen oplevelser, levende drømme, oplevelser med syner, religiøse syner og oplevelser med automatskrift. I en analyse foretaget af Bartholomew, Basterfield og Howard (1991) viste det sig, at ud af 152 ellers normale og fuldt funktionelle påståede bortførte og kontaktpersoner havde 132 en eller flere af de afgørende karaktertræk for FPP.

Nogenlunde tilsvarende resultater er blevet fundet af Spanos et al (1993), selv om deres analyser tyder på, at den mere intense ufooplevelse først og fremmest sker for personer, der er disponerede for esoteriske trossystemer generelt og specielt teorien om udenjordiske. De har også en større tilbøjelighed til at fortolke usædvanlige virkelige eller forestillede oplevelser i sammenhæng med den udenjordiske teori. Blandt de ufotroende var der en større sandsynlighed for intense ufo-oplevelser hos personer, der havde en større tendens til at producere fantasier.

I sin bog "Abduction, Human Encounters with Aliens" (1994) afviser John Mack totalt disse forsøg på at finde en konventionel psykologisk forklaring på bortførelserne. Han skriver entydigt: "Forsøgene på at finde en bestemt personlighedstype hos de bortførte er slået fejl". Mack argumenterer med, at nogle af bortførelserne angiveligt har fundet sted allerede i den tidlige barndom eller som spæd. Han konkluderer derfor, at "det er fuldstændig umuligt at se forskel på årsag og virkning mellem bortførelsen og påvirkningen af den personlige profil" (Mack 1994, s. 5). Men det må da være Macks opgave at bevise hans egen hypotese; at den udenjordiske teori har hold i virkeligheden ud over de rene påstande. Ellers kan de foreliggende oplysninger godt forklares ved hjælp af en mere enkel teori, f.eks. muligheden for, at de "bortførte" er FPP. Sådanne personer har træk, der spreder sig over mange forskellige dimensioner i personligheden. Derfor er sædvanlige psykologiske tests ikke anvendelige til at identificere disse. "Bortførte" - der ikke er FPP - laver måske fupnumre eller har andre specielle personlighedstræk eller psykologiske problemer. Macks måde at diagnosticere og behandle hans "bortførte" patienter på er blevet kritiseret af mange af hans kolleger (f.eks. Cone 1994).

METODE

For at teste teorien om FPP, gennemgik jeg grundigt de 13 kapitler i Macks "Abduction", der hver beskriver en bortførelsessag (kapitel 3-15). Mack har valgt disse ud af de 49 patienter, som han har undersøgt grundigt ud af i alt 76 patienter. Eftersom Mack ikke har nedskrevet beretningerne med henblik på at undersøge FPP, kan man ikke altid forvente, at disse karaktertræk (såsom en imaginær legekammerat) vil være beskrevet. Ikke desto mindre var Macks beskrivelser af personernes karaktertræk i lyset af deres bortførelser tilstrækkeligt detaljerede til at udtrække en række indikatorer for FPP. Disse beskrives i det følgende.

1. Modtagelighed af hypnose: Wilson og Barber vurderede modtagelighed af hypnose som en af de vigtigste indikatorer for FPP. I alle 13 tilfælde hypnotiserede Mack vidnerne, og han rapporterede ikke om noget besvær med at gøre dette. Derudover fortalte vidnerne ikke bare om deres oplevelse under hypnose, men de ligefrem gennemlevede dem igen på en måde, der er typisk for FPP (Wilson og Barber 1983, s. 373-379). F.eks. fortalte vidnet "Scott" (nr. 3), hvordan han var så oprevet over at huske sin første bortførelse, at han "hoppede højt op i luften" (Mack 1994, s. 81). "Jerry" (nr. 4) udtrykte "chok over, hvor levende hun gennemlevede bortførelsen", skriver Mack (1994, s. 112). Tilsvarende

med "Catherine" (nr. 5), der "begyndte at genopleve" en fornemmelse af følelseløshed og begyndte "at snøfte og snappe efter vejret" (Mack 1994, s. 140).

2. *Para-identitet*: Jeg har her anvendt begrebet para-identitet for personer, der har haft usynlige kammerater som børn (Wilson og Barber 1983, s. 346-347), som påstår at have levet tidligere liv eller som har dobbelt-identitet af en eller anden form. Med hensyn til dette træk skriver Wilson og Barber om deres personer, at "i fantasien kan de gøre hvad som helst - de kan opleve et tidligere liv, opleve deres egen fødsel, rejse ind i fremtiden, rejse ud i rummet osv.". Desuden kan de "blive fuldstændig opslugt af personen og synes at miste bevidstheden om deres egen identitet" (Wilson og Barber 1983, s. 353, 354).

"Ed" (nr. 1) forklarede om sin barndom: "Ting talte til mig. Dyrene, ånderne ... jeg kan føle jorden" (Mack 1994, s. 47). "Jerry" (nr. 4) fortalte, at han havde haft kontakt med en høj udenjordisk, siden han var fem år gammel (Mack 1994, s. 113). Mindst fire af Macks patienter (nr. 5, 7, 9 og 10) fortalte, at de havde levet tidligere liv (s. 160-162, 200, 248, 259) og syv (nr. 3, 6, 7, 8, 9, 11 og 12) fortalte, at de havde en eller anden form for dobbelt identitet (s. 92-93, 173, 200, 209, 243, 297 og 355-356). F.eks. fortalte "Dave" (nr. 10), at han opfattede sig selv om en "moderne indianer", mens "Peter" (nr. 11) under hypnose fortalte, at han *bliver* en udenjordisk og taler med robotstemme (Mack 1994, s. 275, 277, 297). I alt 11 af Macks 13 patienter viste træk af para-identitet.

3. *Psykkiske oplevelser*: Ifølge Wilson og Barber (1983, s. 359-360) er et andet meget karakteristisk træk, at de fantasi-tilbøjelige (FPP) har telepatiske evner, kan spå eller besidder andre typer af psykiske evner.

Samtlige af Macks 13 patienter hævdede, at de har oplevet en eller flere typer af påståede psykiske fænomener. De fleste rapporterede om telepatiske kontakt med de udenjordiske. "Catherine" (nr. 5) hævdede også, at hun kan se folks aura. "Eva" (nr. 9) fortalte, at hun er i stand til at modtage sanseindtryk ud over de 5 kendte sanser. "Carlos" (nr. 12) fortalte, at han havde "en fortid med hvad han kaldte visionære oplevelser" (Mack 1994, s. 157, 245, 332).

4. *Fornemmelse af at være "flydende" eller ud-af-kroppen oplevelser*: Wilson og Barber (1983, s. 360) gjorde rede for, at "langt den største del af patienterne (88%) i gruppen af FPP rapporterede levende ud-af-kroppen oplevelser mod kun 8% i kontrolgruppen" (beskrevet som en vægtløs, flydende tilstand eller astralrejse). Kun en enkelt af Macks patienter (nr. 2) beskrev *ikke* denne type af oplevelse. Af de resterende 12 beskrev de fleste, hvordan de under hypnose flød fra deres seng og hen til det ventende rumskib. Nogle fortalte, at de endda var i stand til at flyde igennem lukkede døre eller vægge, hvilket yderligere bestyrker teorien om fantasi-naturen af disse oplevelser (mere herom senere). Derudover fortalte "Eva" (nr. 9), at hun engang havde lagt hovedet ned på bordet for at tage en lur, hvorefter hun "så sig selv flyde fra loftet ... min bevidsthed var deroppe. Min fysiske krop var nede på bordet" (Mack 1994, s. 237). I tilfældet "Carlos" (nr. 12) skriver Mack, "at flyve er et gentaget element i hans mere levende drømme" (Mack 1994, s. 338).

5. *Levende eller vågnende drømme, syner eller hallucinationer*: Et flertal af Wilson og Barbers patienter (64%) rapporterede, at de ofte oplevede en form for drøm, der var

særlig levende og realistisk (Wilson og Barber 1983, s. 364). Teknisk set bliver de betegnet hypnogogiske eller hypnopompiske hallucinationer (afhængig af, om de finder sted når personen skal til at sove eller vågner op). De er mere almindeligt kendte som "vågnende drømme" eller tidligere som mareridt (Nickel 1995, s. 41). Wilson og Barber (1983, s. 364) berettede om, at en del af deres patienter var "glade for at få at vide, at de natlige syner af 'monstre', de så som børn, kunne ses i lyset af, hvad tankerne gør, når man næsten, men ikke helt, sover". Nogle af Wilson og Barbers patienter (seks ud af 27 personer i gruppen af FPP) havde religiøse syner mod ingen i kontrolgruppen. Nogle havde endog deciderede hallucinationer (Wilson og Barber 1983, s. 362-363, 364-365, 367-371).

Pånær én (nr. 13) rapporterede alle Macks patienter, at de havde haft oplevelser af meget levende drømme, syner eller hallucinationer. F.eks. fortalte "Scott" (nr. 3), at han havde haft "visuelle hallucinationer" siden han var 12 år gammel. "Jerry" (nr. 4) berettede om, at hun "havde levende drømme om ufoer" såvel som "syner". "Carlos" (nr. 12) havde de tidligere omtalte "visionære oplevelser" og drømme om at flyve (Mack 1994, s. 82, 112). Næsten alle af Macks patienter (nr. 1-11), f.eks. "Sheila" (nr. 2), havde haft levende drømme med kraftige indikationer af hypnogogiske/hypnopompiske hallucinationer (Mack 1994, s. 38, 56, 80, 106, 132, 168-169, 196, 213, 235, 265-267, 289).

6. Hypnotisk skabte væsener: Møder med væsener (som Wilson og Barber definerede forholdsvis snævert som "spøgelse" eller "ånder") er en anden af de karakteristiske træk fra Wilson og Barber (i modsætning til kontrolgruppen med kun 16% tilfælde). Et stort antal af FPP rapporterede også, at de havde set klassiske drømmevæsener som dæmoner, trolde og monstre, som syntes at være fra det ydre rum (Wilson og Barber 1983, s. 364).

Macks patienter havde et bredt udsnit af sådanne oplevelser, både i deres drømme og under hypnose. Kun det sidste inkluderes her. Alle 13 patienter rapporterede at have set en eller flere typer af rumvæsener under hypnose.

7. Modtagelse af specielle meddelelser: Halvdelen af Wilson og Barbers fantasi-tilbøjelige rapporterede, at en ånd eller højere intelligens brugte dem til at skrive digte, sange eller meddelelser (imod kun 8% i kontrolgruppen) (Wilson og Barber 1983, s. 361).

Ud af Macks 13 patienter, udviste alle pånær én dette karaktertræk. Det var som regel telepatiske meddelelser fra de udenjordiske, og som regel var meddelelsen noget lignende som den, der blev givet til "Arthur" (nr. 13) om "en fare, der truer jordens økosystem" (Mack 1994, s. 381). Det er interessant at notere, at mange af disse meddelelser tilfældigvis passer med Macks egne holdninger og meninger (s. 3, 412), hvilket tyder på, at han leder patienterne.

I tilfældet "Eva" (nr. 9) repræsenterede den fremmede en "højere kommunikation" og angiveligt talte den gennem hende og beskrev den "globale mission" (Mack 1994, s. 243). "Jerry" (nr. 4) producerede en "strøm af digte" men påstod, at han "ikke vidste, hvor det kommer fra" (s. 99). "Sara" (nr. 7) udførte helt spontant tegninger af fremmede med en pen i hver hånd, selv om hun aldrig havde brugt sin venstre hånd tidligere. "Peter" (nr. 11) forklarede, at "jeg vidste altid, at jeg kunne kommunikere med gud" og at de fremmede "ønsker at se, om jeg er en værdig leder" (Mack 1994, s. 99, 192, 288, 297).

KARAKTERTRÆK	TILFÆLDE FRA MACKS BO "ABDUCTION"												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Modtagelighed for hypnose	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Para-identitet	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Psykiske oplevelser	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ud-af-kroppen oplevelser	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Levende drømme/syner		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Syner af væsner under hypnose	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Modtagelse af budskaber	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Figur 1: Tilfælde med bortførelser fra John Macks bog "Abduction" i forhold til "fantasi-tilbøjelighed" (FPP).

RESULTATER

Den ene af Macks patienter ("Sheila", nr. 2) udviste fire af syv indikatorer for FPP, mens en anden ("Arthur", nr. 13) udviste 5 indikatorer. Resten var positive på alle 7 karaktertræk. Disse resultater ses af figur 1.

Healing, altså patienternes oplevelse af, at de har en evne til at helbrede, er ikke inkluderet i denne undersøgelse, men det er et andet karaktertræk ved fantasi-tilbøjelige personer (Wilson og Barber 1983, s. 363). Mindst seks af Macks 13 patienter mente at kunne heale. Andre træk, der ikke er blevet diskuteret af Wilson og Barber, men som er mulige indikatorer, er følgende (tal i parentes er antallet af Macks patienter, der udviser de pågældende træk): Har set ufoer (9), involveret i New Age eller nyreligiøsitet (11), opdraget efter den katolske tro (6 ud af 9 patienter, hvis tro kendes), tidligere været i et religiøst eller filosofisk tomrum angående livets mening (10) samt involveret i kunst som beskæftigelse eller bibeskæftigelse (5). F.eks. var "Ed" (nr. 1) hverken kunstner, healer eller ufoobservatør, men han havde en traditionel katolsk opdragelse og følte, at han var en enspænder, der var "faret vild i ørkenen". Han ikke alene mente at kunne tale med planterne, men han sagde også, at han havde "praktiseret meditation og studeret østens filosofi i hans forsøg på at finde sin rigtige vej" (Mack 1994, s. 39, 41-42). "Carlos" (nr. 12) er en forfatter, kunstner og "professor i kunst", der er involveret i teaterproduktioner. Han sagde, at han havde set ufoer og havde evner som healer. Han blev opdraget som

katolik og interesserer sig for numerologi og mytologi. Han kaldte sig selv en "lærer i shaman/kunst" (Mack 1994, s. 330, 332, 340-341, 357).

Jeg mener, det også er af stor interesse at konstatere, at mange af Macks patienter fantaserede under hypnose. Eksempler på dette er (foruden de fremmede) "Ed" (nr. 1), der fortalte, at han også så jordånder, som han beskrev som "legesyge små væsener" (s. 48). "Joe" (nr. 6) fortalte, at han så "mytiske guder og heste med vinger". "Joe" kunne også huske sin fødsel (Mack 1994, s. 170, 184). "Catherine" (nr. 5), "Sara" (nr. 7), "Paul" (nr. 8) og "Eva" (nr. 9) fortalte alle, at de havde oplevet tidligere liv eller var i stand til at rejse i tid under hypnosen. Adskillige fortalte, at de var i stand til at flyde gennem lukkede døre eller vægge, blandt andre "Ed" (nr. 1), "Jerry" (nr. 4), "Catherine" (nr. 5), "Paul" (nr. 8), "Dave" (nr. 10) og "Arthur" (nr. 13). "Carlos" (nr. 12) hævdede, at hans krop blev transformeret til lys. Jeg har allerede nævnt, hvordan "Peter" (nr. 11) under hypnose mente, at han blev til en fremmed og talte med robotstemme. I alt 11 af Macks 13 patienter (undtagen nr. 2 og 3) ser ud til at fantasere under hypnose. Man kan selvfølgelig argumentere med, at der virkelig findes "jordånder" og "heste med vinger", eller at de udenjordiske faktisk har evner til at rejse gennem tiden eller dematerialisere stof eller at samtlige eksempler jeg har givet på fantasier i virkeligheden er rigtige. Men igen må det betones, at bevisbyrden ligger på den, der fremsætter påstandene. Så længe denne byrde ikke bliver løftet, kan eksemplerne anses at være beviser på patienternes evne til at fantasere.

KONKLUSIONER

Selv om John Mack benægter det, så viser denne analyse af hans 13 bedste bortførelsessager, at der er en høj grad af fantasi-tilbøjelighed hos hans patienter. Fremtiden må vise, om de samme resultater gælder for hans andre patienter. Mit studie understøtter de tidligere resultater fra Baker samt Bartholomew og Basterfield, der alle viser, at påståede ufobortførte har en personlighed, der er tilbøjelig til at fantasere. Dette er afgjort tilfældet for de bedste bortførelsessager beskrevet her, der oven i købet er udvalgt af en af de mest fremtrædende forsvarere for de bortførte.

NOTE

Tak til psykologerne Robert A. Baker og Barry Beyerstein for at gennemlæse denne analyse og for deres brugbare kommentarer.

REFERENCER

Baker, Robert A. 1987-1988: "The aliens among us: Hypnotic regression revisited". Skeptical Inquirer 12 (2) (Winter): 147-162.

Bartholomew, Robert E. og Keith Basterfield: "Abduction states of consciousness". International UFO Reporter, March/April, 1988

Cone, William: "Research therapy methods questioned". UFO 9 (5): 32-34, 1994

Mack, John: "Abduction: Human Encounters with Aliens". New York, Simon and Schuster, 1994

Nickell, Joe: "Entities: Angels, Spirits, Demons and Other Alien Beings". Amherst, N. Y., Prometheus Books, 1995

Spanos, Nicholas P., Patricia A. Cross, Kirby Dickson og Susan C. DuBreuil: "Close encounters: An examination of UFO experiences". Journal of Abnormal Psychology 102 (4): 624-632, 1993

Wilson, Sheryl C. og Theodore X. Barber: "The fantasy-prone personality: Implications for understanding imagery, hypnosis, and parapsychological phenomena". I: "Imagery, Current Theory, Research and Applications", red. af Anees A. Sheikh, New York, Wiley, s. 340-390, 1982

Oversat fra: "A Study of Fantasy Proneness in the Thirteen Cases of Alleged Encounters in John Macks 'Abduction'", Skeptical Inquirer (CSICOP), Vol. 20, No. 3 (May/June 1996)

Oversættelse: Per Andersen

NOVA'S TV-PROGRAM OM BORTFØRELSE PÅVISER TVIVLSOMME METODER

Af C. Eugene Emery, Jr.

Inden for journalistik siger man, at det er bedre at vise end at fortælle. Det gør et langt større indtryk at vise, at en skurke eller helte gør skurkagtige eller heltmodige ting end blot at påstå, at de er det.

Den 27. februar 1996 viste PBS et NOVA-program om bortførelser ("Kidnappet af UFO'er?", skrevet, produceret og instrueret af Denise Dilanni). Programmet forsøgte at holde sig til denne regel, og resultatet blev et af de bedste og mest troværdige tv-udsendelser om bortførelser produceret til dato.

Tanken om, at almindelige mennesker er blevet holdt fanget af udenjordiske, brugt som forsøgsdyr og ufrivilligt har afgivet æg og sperm til at producere en mellemting mellem et menneske og en fremmed er et spændende stykke folkløse.

Den menneskelige forståelse vil have en tendens til at lægge større vægt på en historie, der er godt fortalt end til bjerge af data, som tyder på, at historien er falsk. Dette har resulteret i, at de meget enslydende historier fortalt af ufobortførte har overbevist undersøgere som psykiateren John Mack og kunstneren Bud Hopkins om, at det faktisk drejer sig om ofre for en fremmed kidnapning.

Mekanismerne bag undersøgelsen af sådanne ufopåstande kan være underfundige og følsomme, hvilket er uheldigt for skeptikere, der forsøger at give modargumenter mod den udenjordiske teori. Det kan være følsomt at gøre opmærksom på, at en terapeut leder en hypnotiseret person til at tro, at dennes drøm drejer sig om en bortførelse.

Men vores tid er ikke præget af underfundighed. Skandale-pressen og fjernsynshows, hvor dette fænomen har spillet en stor rolle, ønsker ting i sort/hvid kontrast eller sandt/forkert. De ønsker beretninger om fantastiske rejser, chokerede ofre, hemmeligholdelse eller fejl fra offentlige personer. Historierne om bortførelser har alle de rigtige ingredienser.

Hvis en skeptiker i et af disse programmer foreslår, at hypnose skaber hændelsen, afviser hypnotisøren og vidnet, at noget sådant finder sted. Hvis skeptikeren (og der er sjældent mere end én i disse shows) stiller spørgsmålstegn ved, om oplevelsen er ægte, påviser ufotilhængerne straks, at den bortførte ikke lider af nogen mental sygdom. I stedet er argumentet, at fordi de bortførte ikke er skøre, må deres oplevelser være ægte.

NOVA-redaktionen forsøgte at udforske disse delikate emner ved at tage seeren med til Hopkins (Budd Hopkins /red.) hypnosessioner. De viste, hvordan Hopkins under

hypnose interviewede to børn for første gang, og de lod publikum høre et interview med en person, der påstod at være om bord i et ufo sammen med John Kennedy og Nikita Khrushchev midt under Cuba-krisen.

Specielt Hopkins besøg hos de to børn var afslørende. Det viste, hvordan personen, som bragte ufobortførte på alles læber, ikke tager "nej" for et svar.

Hopkins viste den 4-årige Ryan et stereotypisk billede af en udenjordisk med store øjne og spurgte Ryan, om han genkendte billedet. Drengen rystede på hovedet. Ikke desto mindre bad Hopkins ham om at opdigte en historie om væsenet på billedet, hvori Hopkins så mente at kunne finde elementer af en bortførelse.

Derefter vendte Hopkins sig til Ryans lillesøster, Paula, og viste hende det samme billede. Hopkins spurgte: "Er han en god eller en slem person".

"En slem person", svarede Paula.

"Kan du lide ham?", spurgte Hopkins.

"Joh", svarede Paula.

"Gør du?" svarede Hopkins, tilsyneladende forbavset over det første svar. "Du sagde, at han var en slem fyr".

"Joh", svarede Paula igen.

"Kan du godt lide slemme fyre?"

"Joh", svarede pigen.

For de seere, der ikke fangede de finere nuancer af Hopkins interview, bad NOVA om en kommentar fra Elisabeth Loftus, der er professor i psykologi ved University of Washington. Loftus udtalte, at man her kunne være vidne til skabelsen af en ufo-bortførelse i hukommelsen.

NOVA-programmet forklarede, hvordan kidnapning foretaget af mærkelige væsener altid har været et tema i historien, idet væsenerne har været afhængige af tidspunkt og kultur. Programmet anvendte CSICOP-medlemmet Robert Baker til at vise, hvordan falske oplevelser kan plantes gennem hypnose. Det fokuserede også på Loftus' forskning (hun er også medlem af CSICOP), hvor hun har fundet, at omkring en fjerdedel af befolkningen kan ledes til at tro på oplevelser, der aldrig har fundet sted.

Der var også nogle nye detaljer i udsendelsen.

NOVA viste dele af den berømte "Khrushchev-Kennedy" video med Donna Bassett, der udgav sig som "ufo-bortført" og infiltrerede Macks (John Mack /red) gruppe. Hun genkaldte, at have været om bord i et ufo sammen med de to verdensledere, der forsøgte at løse Cubakrisen.

Bassett udtalte, at der ikke var nogen skeptisk holdning i Macks teknikker. "Han troede på de mest vanvittige ting, eller i det mindste så han ud til at tro på dem", udtalte Bassett.

Selv om en snøftende Bassett under hypnosessionen sagde, at den sovjetiske leder umuligt kunne have været om bord på ufoet, var Mack ivrig efter at forfølge Khrushchev-historien:

Bassett: "Han ligner Khrushchev. Men det kan ikke passe."

Mack: "Var det Khrushchev?"

Bassett: "Det er fjollet."

Mack: "Prøv at fjerne det 35-årige, kritiske syn et øjeblik. Lignede han Khrushchev?"

Bassett: "Ja."

Mack: "OK, var der andre til stede?"

Bassett: "Der er andre personer der."

Mack: "Andre med samme ansvar som Khrushchev?"

Bassett: "Ja ... de er lykkelige. De kysser hinanden."

Mack: "Hvem er den anden person? Hvad hedder den anden person?"

Bassett: "Den anden. Kennedy. Kennedy. Kennedy."

Mack: "Kan du se ham?"

Bassett: "Ja."

Bassett udtalte, "at den eneste gang Mack blev kritisk var, når jeg selv forsøgte at finde alternative forklaringer på nogle af disse oplevelser."

Mack, der stadig er forundret over, hvorfor Bassett ville udgive sig for at være en "bortført", udtalte, at "folk jeg kender inden for de bortførtes kredse tror, at hun ikke lavede et fupnummer. De siger, at hun har haft en oplevelse, som hun aldrig har indset, at hun har haft."

Det er uklart, hvorfor Mack citerede andre bortførte som eksperter i forhold til, om Bassetts historie er ægte. Det er Mack, som burde være eksperten i dette spørgsmål.

Det var specielt oplysende at se en scene, hvor Hopkins hjalp en mand med en "Comedy Central" T-shirt med hans oplevelse af en bortførelse. Seerne fik et godt indtryk af, hvor stærkt og forvridende disse "genkaldelser" kan være.

Hvis disse mennesker faktisk ikke bliver bortført af udenjordiske, er disse patienter bedst hjulpet med en forklaring om, at de er ofre for meget levende drømme eller hallucinationer. I så fald får Hopkins og Macks arbejde med at overbevise folk om, at de er bortførte meget uheldige overtoner.

Personer, der påstår, at de har været bortført, er sandsynligvis ikke skøre. NOVA har med sit program sat en standard for, hvordan programmer om fremmede bortførelser kan laves. De viste betydeligt mere sandsynlige alternativer samt hvordan ufoforskere er lidt for ivrige efter at guide personerne i retning af at tro, at de har haft et møde med fremmede væsener.

*Oversat fra: "NOVA's Alien Abduction Program Shows Questionable Techniques",
Skeptical Inquirer (CSICOP), Vol. 20, No. 3 (May/June 1996)*

C. Eugene Emery, Jr. er videnskabsjournalist ved "Providence Journal-Bulletin".

Oversættelse: Per Andersen

ARTIKLER I ANDRE TIDSSKRIFTER

Under denne overskrift bringes resumeer af artikler der har været bragt i danske og udenlandske tidsskrifter. Denne gang bringes resumeer fra *International UFO Reporter* (IUR) og *Skeptical Inquirer*.

INTERNATIONAL UFO REPORTER, VOL. 21, NO. 1 (SPRING 1996)

Jerome Clark: The Pancakes of Eagle River

Genopfriskning af sagen, hvor Joe Simonton fra Eagle River, Wisconsin hævder, at han den 18. april 1961 observerede et landet rumskib og dets besætning uden for hans hus. Først bad et besætningsmedlem tilsyneladende om vand i en beholder og derefter fik Joe udleveret nogle kager, der lignede pandekager. Clark kikker på den kontroversielle sag, blandt andet gnidningerne internt i ufoorganisationerne om troværdigheden af historien. Analyser af pandekagerne vist, at de var lavet af jordiske materialer. /PA

Kevin D. Randle: The MJ-12 Operations Manual: Another Forgery?

Et nyt påstået MJ-12 dokument er dukket op: "Extraterrestrial Entities and Technology Recovery and Disposal". Forsiden er desuden forsynet med teksten "Majestic-12 Group Special Operations Manual", og det skulle angiveligt være manual til bjærgning af nedstyrtede rumskibe. Kun de første 23 sider findes i omløb og er fundet en række forskellige steder, blandt andet på et marked. Randle argumenterer for, at det er en forfalskning lige som de øvrige MJ-12 dokumenter. Herfor taler bl.a.

- * klassificeringen "Restricted", der gik ud af brug inden dokumentets dato (1954).
- * Klassificeringen "Eyes Only", der ikke vil blive anvendt på en manual (idet "Eyes Only" kun blev anvendt på dokumenter, der skulle destrueres efter læsning, typisk af præsidenten).
- * Klassificeringen "Majic Eyes Only" har aldrig eksisteret.

[Det er senere kommet frem, at dokumentet oprindeligt er sendt anonymt til Don Berliner. Se IUR Vol. 21, No. 2] /PA

Richard W. Heiden: The Word "Ufology"

Et dyk tilbage i historien for at se, hvem der først anvendte ordet "Ufology" (ufologi). Det synes ikke at kunne bestemmes med sikkerhed, men det synes at kunne datere sig til 1955-1956. Morris K. Jessup anvendte ordet i sin bog *The UFO Annual* fra 31. december

1955 og det engelske Flying Saucer Review anvendte ordet første gang i januar/februar 1956 nummeret. Ivan Sanderson hævdede over for John A. Keel, at han opfandt ordet, men ingen kilde fra Sanderson har kunnet bekræfte dette. /PA

Don C. Donderi: The Scientific Context of the UFO/Abduction Phenomenon

Artiklen bringes i dette nummer af *Ufologisk Tidsskrift* i oversat form.

Bruce Maccabee: The White Sands Films

En ældre sag fra 1950 tages op til overvejelse igen. Project Twinkle havde på daværende tidspunkt en overvågning i gang pga. gentagne observationer af grønne lys på himlen. Efter observationer den 27. april og 24. maj konkluderede Twinkle, at der ikke forelå faste data på observationerne. Men der er fundet en rapport, som fastslår, at fænomenet den 27. april var i en højde af ca. 50 km og med en størrelse på ca. 10 meter i diameter. /PA

INTERNATIONAL UFO REPORTER, VOL. 21, NO. 2 (SUMMER 1996)

Jerome Clark: Carl Sagan's Demons

En anmeldelse af Carl Sagan's bog "The Demon-Haunted World: Science as a Candle in the Dark". Clark er stærkt uenig i Sagan's afvisning af hele ufosagen, som Clark finder overfladisk og baseret på meget sparsom viden om ufofænomenet, hvilket også skulle fremgå af Sagan's litteraturliste. Som eksempel nævnes blandt andet Hill-sagen, som Sagan refererer forkert. Desuden kritiserer Clark bogen for at kritisere ufo-sagen ud fra de svageste tilfælde og ufologer i stedet for de bedste eksempler. /PA

Thomas E. Bullard: Investigating the Abduction Investigators

Længere indlæg i debatten om ufobortførelser. Bullard har foretaget en spørgeskemaundersøgelse af de undersøgere, der arbejder med bortførelsestilfælde. Ud fra svarene mener han først og fremmest at kunne konstatere, at der er et bagved liggende fænomen, der er konstant på tværs af undersøgerne. Som argumenter for dette fremføres bl.a., at 70-75% af detaljerne i hændelserne i gennemsnit er konstant på tværs af undersøger. Det viser sig også, at der ikke er nogen sammenhæng mellem undersøgernes holdninger og mønsteret i tilfældene for den enkelte undersøger. Bullard nævner dog også forhold, der tyder på en kulturel og sociologisk/psykologisk indflydelse på fænomenet snarere end en fysisk virkelighed. Et af disse forhold er den "nordiske ufonaut-type", der optrådte meget hyppigt i England indtil Whitley Strieber's bøger introducerede en nye type. Herefter var ufonauterne først og fremmest af Strieber-typen. /PA

Robert A. Galganski: Roswell: Connecting the Debris Field and the Impact Site

En af udfordringerne ved den påstående nedstyrtning af et fartøj ved Roswell i 1947 er afstanden mellem marken, hvor Mac Brazel fandt et underligt materiale spredt over jorden, og det sted, hvor andre vidner mener at have set et nedstyrtet fartøj med væsener omkring. Afstanden mellem disse to positioner er 30 mil. Forfatteren analyserer systematisk mulighederne og når frem til følgende konklusioner, hvis man antager, at der har været tale om et fremmed fartøj:

- * Fartøjet må være eksploderet i lav højde eller mod jorden på Mac Brazel's mark, hvor det mistede en skal af materiale.
- * På trods af dette må det ved egen kraft være fløjet videre og forulykket på det andet nedslagssted.
- * Formålet med den skal af materiale, der eksploderede, kan ikke forklares.

/PA

Jan Aldrich: Project 1947: An Inquiry into the Beginning of the UFO Era

Forfatteren arbejder på et 2 1/2 års projekt med at indsamle alle tilgængelige observationer fra primært 1947. Ved gennemgang af aviser fra hele verden, arkiver mv. er indtil nu mere end 2,700 observationer identificeret. Også tilgrænsende perioder er omfattet af arbejdet, blandt andet observationer af sølvskiver under 2. verdenskrig (foo fighters). /PA

David M. Jacobs: Are Abductions Positive?

Det har længe været en fremherskende teori, at hvis jorden blev besøgt af udenjordiske var deres budskab at sikre jordens fremtid - altså et positivt budskab. At de udenjordiske har en positiv mission på jorden er også en fremherskende holdning blandt prominente undersøgere af ufobortførte som Sprinkle, Gray, Mack og Boylan. Forfatteren spekulerer over, hvorfor folk så bliver bortført mod deres vilje og har nogle meget traumatiske oplevelser med prøvetagning og i nogle tilfælde sex mod deres vilje.

En reaktion fra de positivt orienterede undersøgere har været at ændre ordvalget. Det er en "oplevelse", ikke en "bortførelse". Der er tale om "besøgende" og ikke "fremmede". Men kernen i oplevelsen forbliver dog den samme, og givet er det, at oplevelsen for de fleste "bortførte" betyder en permanent ændring af deres liv og holdninger. De "bortførte" kan rationalisere sig fra den negative oplevelse med argumenter om, at "det skal være skidt før det bliver godt" og at de måske har givet tilladelse til deres egen "bortførelse" i et tidligere liv eller som børn. Den antagede positive holdning resulterer også i, at mange "bortførte" og deres undersøgere får træk af en nyreligiøs bevægelse. Jacobs konkluderer, at det ikke synes klart, hvorvidt de udenjordiske er positive eller negative i deres natur.

/PA

SKEPTICAL INQUIRER, VOL. 20, NO. 3 (MAY/JUNE 1996)

C. Eugene Emery, Jr.: NOVA's Alien Abduction Program Shows Questionable Techniques

Artiklen bringes i oversat form i dette nummer af *Ufologisk Tidsskrift*.

Joe Nickell: A Study of Fantasy Proneness in the Thirteen Cases of Alleged Encounters in John Mack's "Abduction"

Artiklen bringes i oversat form i dette nummer af *Ufologisk Tidsskrift*.

Rainer Wolf: Believing What We See, Hear and Touch

Gennemgang af nogle af de perceptionsmekanismer, der snyder sanserne. Specielt beskæftiger forfatteren sig med "inverteret syn", der gør, at man oplever tætte genstande som langt væk og omvendt. Analyser viser, at hjernen normalt sorterer denne inverterede fortolkning af synsindtryk væk, men at den dog kan trænes til at invertere billeder. En ny opdagelse er, at skizofrene og personer under indflydelse af narkotika ikke længere har denne blokade mod at fortolke synsindtryk inverteret, hvilket kan forklare nogle af synsforstyrrelserne. /PA

SKEPTICAL INQUIRER, VOL. 20, NO. 5 (SEPTEMBER/OCTOBER 1996)

Wayne R. Anderson: What Constitutes Scientific Evidence?

Forfatteren bad sin gymnasieklasse (i et kursus om udenjordisk liv) om som afsluttende opgave at gøre rede for, om regeringen har gang i den helt store hemmeligholdelse omkring ufoer samt argumentere for/imod dette. Ikke helt uventet